

Sreda, 9. novembar 2005.

Svedok Vlatko Vuković

Svedok Geza Farkaš

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.05 h

Molim ustante. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, treba da završite sa vašim dodatnim ispitivanjem.

DODATNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs (Nice) se zadržao vrlo dugo na ovom pitanju čišćenja. Molim vas, pogledajte ... Imajući u vidu i ono šta je zapisao vaš zamenik u vaš ratni dnevnik tih dana kada je trajala antiteroristička akcija, e sad pogledajte vaš tabulator 5 u kome se nalazi analiza ovih dejstava u vezi sa antiterorističkom akcijom.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je broj 5, gospodine Miloševiću. Da, našao sam taj dokumenat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, broj 5. Na drugoj strani, na drugoj strani, u analizi, se kratko govori o prvom danu rata, prvog dana ovih dejstava, dakle u toku prvog dana realizovano i sve to šta piše, u sledećem pasusu ...

SUDIJA KVON: Mi to nemamo. Da li bismo to mogli da stavimo na grafoskop?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Drugu stranu ...

SVEDOK VUKOVIĆ: Ne, ne.

SUDIJA KVON: To je jedan od dokaznih predmeta koji je već uveden. To je iz Delićevog registratora, tabulator 359.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Upravo broj 5 u listi uvedenih predmeta koje imate uz ovog svedoka ...

SUDIJA ROBINSON: Da li smo to našli?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to sada na grafoskopu, pretpostavljam da, a to je na engleskom.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Imam ja dokument ispred sebe, moj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas ako imate dokument ispred sebe, pogledajte, dakle ... Imate u toku prvog dana rata i onda se objašnjava kako je realizovan zadatak i šta je bilo. Sledeći pasus je: "U toku drugog dana borbenih dejstava, izvršeno je razbijanje šiptarsko-terorističkih snaga blokiranih u Velikoj Kruši (Krushe e Madhe) i ovladavanje ... Da li ste to našli?"

prevodioci: Molim vas da čitate malo sporije i da nam date referencu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, prevodioci mole da usporite i da date tačnu referencu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je na drugoj strani, četvrti paragraf odozdo. U srpskom tekstu. Ja čitam peti odozdo. Govori o drugom danu rata. Kaže: "U toku drugog dana rata borbeno dejstvo, borbenog dejstva izvršeno je razbijanje šiptarsko-terorističkih snaga blokiranih u Velikoj Kruši" i tako dalje, o tome se govori. Jeste to našli?"

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, molim vas, sledeći pasus kaže: "U toku trećeg dana borbenih dejstava", šta piše, samo ovo ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "U toku trećeg dana borbenih dejstava izvršeno je čišćenje preostalog prostora kod sela Donje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Retimlje (Reti) i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Stranica 3 u verziji na engleskom.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle da li se ovde i u ovom dokumentu iz tog vremena gde se ide od jednog, drugog, trećag dana borbenih dejstava govori o čišćenju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kom smislu je ta reč upotrebljena?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa "čišćenje" se upotrebljava samo u jednom smislu, a to je čišćenje, upravo tako, čišćenje terena od neprijatelja, u ovom smislu i u ovom slučaju, to su naoružani teroristi. Isključivo i ja sam to objašnjavao i protekla tri dana, da se taj termin isključivo odnosi na borbu protiv terorista u ovome slučaju, jer smo protiv njih izvodili borbena dejstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, ja ću vas, staviti sada pred vas jedan dokument koji, gospodine Robinson (Robinson), sam dobio jutros posredstvom profesora Rakića. Ovo je dokument "Pravilo bataljona". Vi ste predavali taktiku, kako sam čuo u vašem objašnjenju prethodnog dana.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Predavao sam i taktiku i taktičku obuku i nema potrebe da stavljate to pravilo na grafoskop, jer ga ja maltene znam napamet. Možete me pitati bilo šta iz tog pravila, to mi je posao bio, 17 godina sam to radio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali ja ću ipak zbog zapisnika da zamolim da se stavi na grafoskop. Ima ovde, na nekoliko mesta se govori o čišćenju, ali samo da ... Dakle, ovo je pravilo koje je doneo ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Vuković, kako to da vi znate koji dokument gospodin Milošević ima u svojim rukama?

SVEDOK VUKOVIĆ: On je rekao "Pravilo bataljona", gospodine Bonomi (Bonomy), a ja sam bio komandir voda ...

SUDIJA BONOMI: U redu, hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću vas zamoliti da stavite na grafoskop, želim da se pogleda samo jedan mali izvod, a onda da se vidi kako izgleda naslovna strana, imamo dve stranice dalje i "Propisivanje pravila" koje je doneo načelnik Generalštaba još 1977. godine. Tu je reč o borbenim pravilima. Evo izvolite, molim vas, stavite na grafoskop, to je stranica 101, ja sam označio, ja sam označio markerom. Šta piše tu u tom dokumentu? To je štampani dokument "Borbena pravila", to je "Pravilo bataljona".

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je očigledno kopija "Pravila bataljona". Samo mi morate reći koju tačku želite ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo, samo to šta sam markerom označio, šta piše tu?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Zauzeta zgrada se detaljno pregleda (naročito podrumi i tavana), čisti od preostalih grupa neprijatelja ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, ne treba dalje da čitate. Dakle čisti se od grupa neprijatelja, to je to. Otvorite sada naslovnu stranu da se vidi o čemu se tu radi, naslovnu stranu.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ovo je, vidim odmah, "Pravilo bataljona" samo delimično kopirano ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, delimično kopirano. Šta piše?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je "Pravilo bataljona" (odnosi se na pešadijski, motorizovani, brdski, planinski, partizanski, mornaričke pešadije) ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' možemo da vidimo na grafoskopu?

SUDIJA ROBINSON: Svedoče, da li u ovom dokumentu ima bilo šta što nam pokazuje godinu kada je nastao ovaj dokument? Gospodin Milošević nam je rekao da ovaj dokument potiče još iz 1977. godine, a vidimo ovde da je štampan 1988. godine.

SVEDOK VUKOVIĆ: Potiče još iz 1988. godine, jer je tada, su izvršene dopune postojećeg "Pravila bataljona".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo otvorite dve stranice pre, otvorite sledeći list. Ima, ima, ima ... Sledeći list.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše, dajte da vidimo to na grafoskopu.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Piše: "Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, Generalštab JNA, Uprava pešadije", broj taj i taj, "16. marta 1977. godine". I tada je stupio na snagu, "Pravilo bataljona". A dopunjeno izdanje je upravo ovo, verovatno iz 1988. godine kad je štampano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Štampano, to je dan štampanja, a donošenje pravila je iz 1977. godine, ko je potpisao to pravilo ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Načelnik Generalštaba Jugoslovenske narodne armije, general-pukovnik Stane Potočar.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle to pravilo, je l' to spada u grupu borbenih pravila koje ste vi inače na katedri za taktiku predavali?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno, ovo je osnovno pravilo koje izučavaju, pored "Pravila četa, vod", koje izučavaju studenti I i II godine Vojne akademije. Normalno, tu je i "Pravilo brigade", ali u dosta manjem obimu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dobro. Gospodine Robinson, ja sam to dobio tek jutros, pa molim da se uvede kao dokazni predmet za identifikaciju, pa kad bude preveden da ga prihvatite, jer to je originalni dokument, odnosno fotokopija originalnog dokumenta. To je opšti akt.

SUDIJA ROBINSON: Da, obeležiće se u svrhu identifikacije.

sekretar: To će da bude D324.

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, da li je 1977. godina, godina kada je prvi put nastao taj koncept čišćenja teritorije od neprijatelja, kada je prvi put to korišćeno u bobenim pravilima, koliko je to vama poznato?

SVEDOK VUKOVIĆ: To je meni poznato, gospodine Robinson, a poznato mi je odlično. Taj termin "čišćenje" se koristi praktično od kada postoje

stajace vojske. A ovo "Pravilo bataljona" koje je doneto 1977. godine, zamenilo je "Pravilo bataljona", koliko se secam, iz 1965. godine i tu se ne menjaju termini, nego se menjaju takticka nacela upotrebe jedinice, u skladu, pre svega sa razvojem ratne tehnike, iskustava savremenih ratova i tako dalje. Ali vecina stvari je preuzeta iz tog starog pravila. To pravilo koje je doneto, ja mislim 1965. godine, ono je nasledilo neke odredbe i iskustva iz ranijih pravila i tako dalje. Uostalom to se radi u svojoj strucnoj literaturi svih zemalja ovoga sveta, samo se unapreduju takticka nacela, kazem pre svega na osnovu razvoja savremenog oruzja ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala. Dakle, vi kazete da i druge vojske koriste istu tu terminologiju - ciscenje terena od neprijatelja.

SVEDOK VUKOVIĆ: Kazem, rekao sam pretpostavljam da koriste, jer nisam pročitao, ruku na srce, borbena pravila engleske vojske ili američke, ali je uglavnom to to, nacela su potpuno ista, kada napadamo na naseljeno mesto, kada se borimo protiv terorista, uglavnom sve vojske koriste ...

SUDIJA ROBINSON: Hvala, u svakom slucaju to se koristi u Jugoslaviji vec mnogo, mnogo godina.

SVEDOK VUKOVIĆ: Tačno tako.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, gospodin Najs vam je postavio pitanje zašto ste vi počeli kampanju, šta su bili razlozi za to da krenete baš tada, 24., kad je ... Zašto je počela antiteroristička akcija? Vi se niste složili da je kampanja, ali ta antiteroristička akcija 24. ... Molim vas pogledajte tabulator 2, šta su bili razlozi, pitao vas je za tu antiterorističku akciju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Je l' mislite na broj...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne tabulator 2, broj 2, izvinjavam se. Izvinjavam se. Broj 2 već uvedenih ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam delimično odgovorio na to pitanje, da je procena ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekate da vas pitam šta piše ovde, molim vas. Prvo, da li je datum 24. ili raniji?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa datum je 23. mart 1999. godine kada ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, e sad, zapovest je doneta 23., a šta piše u prvom delu pod 1, neprijatelj ... Pročitajte. Dakle pitanje vam je bilo koji su bili razlozi za antiterorističku akciju. Šta piše na početku, znači od prve rečenice ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: "Neprijatelj u poslednjih 15 do 20 dana ... Šiptarsko-terorističke snage su pojačale borbene aktivnosti i napade na jedinice Vojske Jugoslavije i pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova, uz intenziviranje izvođenja diverzantsko-terorističkih akcija u urbanim sredinama. Najjača uporišta šiptarsko-terorističkih snaga su u rejonu sela Retimlje, planine Milanovac, sela Studenčane (Studençan), sela Samodražje (Samadrexhe), sela Dobrodeljane (Doberdolan) i sela Pagaruša (Pagarushe). Šiptarsko-terorističke snage uspostavile su podrinjsko - paštrinsku operativnu zonu sastava dve brigade (jačine oko 1.500 terorista). 122. brigada ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ne morate da čitate dalje.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da odgovorim na pitanje ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, odgovorite na pitanje.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Znači preko procene vidimo i drugo pretpostavljene komande, a i prvo pretpostavljene moje komande, a i lične moje procene u neposrednom mom okruženju, ukazivale su na to da su se pojavile jače terorističke snage u našem zaleđu, ovde su dati tačno rejoni. Ja bih molio da se postavi bilo koja karta, ali nema panoa da to pokažem. Bilo bi jasnije. Vidi se da su presečene komunikacije, vidi se da se intenziviraju borbena dejstva i u urbanim sredinama, znači u gradovima, s druge strane na osnovu praćenja pokreta i grupisanja ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, da li vam je potrebna karta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nema potrebe da se zadržavamo ponovo na tome, da se vraćamo ponovo na kartu. Dovoljno je.

SUDIJA ROBINSON: Hajde onda da idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad sam uočio jedan detalj. Sad kad ste citirali, vi ste u rečenici koju ste citirali, tu piše “i rejon sela Retimlje”, je li tako?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako. U selu Retimlje je bila komanda ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemojte da objašnjavate. Cela ova antiteroristička akcija odnosila se na širi rejon sela Retimlje.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Retimlje, Studenčane, Samodraža, Dobrodeljane, Pagaruša su u ovom rejonu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, a to piše, ovde piše Retimlje, Studenčane, Dobrodeljane, Pagaruša, ali je navedeno u ovoj prvoj koju ste citirali ...

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako i deo snaga na planini Milanovac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle to je vaša procena da je 124. i 122. brigada UČK (Ushtria Clirimtare e Kosoves)?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako. 124. u ovom širem rejonu Suva Reka (Suhareke) - Orahovac (Rahovec) - Velika Kruša je bila raspoređena, što je i dokazano na osnovu zaplenjenih dokumenata, karata, spiskova i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Pokazana vam je slika jednog čoveka koji je očigledno povređen jakim opekotinama. To ste videli?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Da, video sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi imali prilike da vidite fotografije ugljenisanih leševa, zapaljenih ljudi za vreme vašeg, svih tih vaših aktivnosti na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Na žalost imao sam, kako mojih vojnika koji su stradali od NATO bombardovanja i to, pre svega, od zabranjenih sredstava koja su zabranjena po međunarodnim konvencijama, video sam i veliki broj ugljenisanih leševa civila. Ja sam deo pokazao, deo vam mogu ponovo pokazati, ako je potrebno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nema potrebe da ponovo pokazujete. Da li je možda postojala neka sumnja da su neke naše snage te ljude polile benzinom, pa zapalile ili ste znali od čega su ti ljudi zapaljeni?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam ovde znao o čemu je konkretno reč. Znači i u slučajevima kada su bili to moji vojnici i u slučajevima civilnih žrtava, isključivo je bilo kao posledica dejstva NATO avijacije, što sam i objasnio i vama i gospodinu Najsu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo još jedno pitanje. Pošto je gospodin Najs govorio da je to bila velika ofanziva i kampanja, vi ste pomenuli ovde podatak da je u tome učestvovalo iz vaše jedinice 186 pripadnika, odnosno rekli ste 185 i vi 186. Jeste tako rekli?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako sam rekao i drugog dana mi je angažovan još jedan vod iz rezerve, ali sasvim na drugom pravcu, jer su se teroristi izvlačili pa je komandant tražio da sprečimo izvlačenje terorista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li smo mi u jednom od onih vaših izveštaja koji su bili na grafoskopu i ja ga sad ne bih vraćao, kad vi dajete brojno stanje jedinice, videli jednu cifru od 1.600 i ne znam koliko pripadnika?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: To je početni period rata, još nije do kraja bila izvršena mobilizacija, bilo je negde oko 1.600 vojnika i starešina u bataljonu, a kasnije se ta cifra popela na 2.500, ali iz toga se vidi da je angažovan jedan vrlo, vrlo mali deo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li iz toga proizilazi koji otprilike procenat, ako ih je bilo, eto, oko 2.000, vaša jedinica, 186 je angažovano iz vaše jedinice koji je to, otprilike, procenat?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa to nije ni 10 posto jer jednostavno više nije moglo da se izvodi zbog, izdvoji, zbog organizacije odbrane na granici, a i procene su bile naše takve da, komandanta brigade pre svega, da ja mogu samo toliko ljudi da odvojim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle u toj, kako je gospodin Najs rekao, velikoj kampanji, vi ste imali angažovanje manje od 10 posto vaše jedinice.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U toj antiterorističkoj akciji. Sada još samo par pitanja. Samo jedno kratko razjašnjenje oko onog prelaza, preko prelaza Ćafa Prušit (Qafa e Prushit) ... Vi ste pomenuli da je vaše komandno mesto bilo, gde?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Moje komandno mesto je tada bilo u selu Žur (Zhur). To je komandno mesto uređeno u trećem stepanu i postojalo je tu u poslednjih dvadesetak godina i bilo na tom istom mestu. Da bi se iz Đakovice (Gjakove) prešlo preko graničnog prelaza Ćafa Prušit, mora se putem proći kroz moje komandno mesto.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li su svi civili koji su tu prolazili išli preko granice? Imate li vi neka saznanja o tome da li je bilo civila, na primer u toku prvog, drugog, trećeg meseca agresije NATO u blizini vašeg komandnog mesta? Mislim na Albance, na albanske civile.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja sam to odgovorio. Kasnije je moje komandno mesto, premešteno u rejon sela Brekovac. Znači neposredno na komandnom mestu živeli su civili i Srbi i Cigani i Šiptari. Ja sam naveo i primer porodica Marka Ljifaja (Mark Lifaj), njega se sećam iz nekih drugih razloga jer smo imali dobru saradnju. Sećam se porodice Čeku (Ceku) i karakteristično za njega je da je njegov brat od strica, Aćim Čeku (Aqim Ceku), komandant bio lokalnih terorista u Đakovici, pa i to nije smetalo da oni žive. Ali bilo je primera i sledećih: da su se posle onog prvog talasa iseljavanja dobar deo civila Šiptara izbeglica sklanjao kod svojih prijatelja, pa sam vam naveo selo Firza (Firze), ono se samo rasporedilo u selu Moglica (Maliq) i Rača (Race), ali je recimo u Brekovcu (Brekoc) kod Srbina, kod Šćekić Vukašina, bilo dvadesetak izbeglica Šiptara iz rejona Peći (Peje) i rejona Orahovca. Znači on ih je primio, nas je obavestio da su kod njega u kući i nikakvih problema nije bilo. Sve vreme rata su ostali tu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pukovniče, ja samo želim da precizirate. Sad ste rekli sve vreme rata su Albanci živeli u blizini vašeg komandnog mesta.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno na komandnom mestu, gospodine Miloševiću. Komandno mesto nije jedna zгада, bataljon raspoređuje svoje komandno mesto na otprilike pola kvadratnog kilometra. Znači neposredno na komandnom mestu su živeli civili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se desilo da je neko napravio neku štetu nekom od tih civila, ubio nekog od tih civila ili ga isterao iz kuće ili ga terao da ide u Albaniju?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Od tih civila iz Brekovca niko nije ubijen, bio je jedan incident sa civilnim stanovništvom šiptarske nacionalnosti, mogu da vam ga ispričam, ako imate vremena ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, nema potrebe.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Ali nije bilo...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ne želimo to da čujemo. Gospodine Miloševiću, prethodno kada ste uveli dokument kojim ste pokazali da je korišćen izraz "čišćenje" od 1977. godine, to je vrlo dobra upotreba dodatnog ispitivanja, ali ovo više nije to. Molim vas, dajte da završimo sa vašim dodatnim ispitivanjem. Nemojte ponovo da pokrećete pitanja koja su već pokrenuta u glavnom ispitivanju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, ja nijedno od tih pitanja ne želim da pokrećem, samo kratko recite pošto ste, pošto vas je pitao gospodin Bonomi u vezi sa vašim odnosom prema Muslimanima, niste uspeli da objasnite svoj stav prema Muslimanima, Albancima, Ciganima i drugim nacionalnostima, kratko, molim vas.

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Moj stav prema Šiptarima, Ciganima, Muslimanima je isti kao i stav prema bilo kom pripadniku drugog naroda. Ne znam kako bih to objasnio sem da kažem da sam ja rođen i rastao u jednoj mnogonacionalnoj sredini kao što je Vojvodina, gde se nikad narod nije delio na osnovu pripadnosti jednom ili drugom narodu ili na osnovu veroispovesti. Tako da mi je odnos prema građanima Savezne Republike Jugoslavije potpuno isti bez obzira na njihovu nacionalnost i versko opredeljenje. A što se tiče Muslimana, toliko imam prijatelja Muslimana, odličnih i kućnih da mislim da nema ni potrebe o tome da pričam. Čak me i vređa ako neko u ovoj sudnici misli nešto drugačije od ovoga šta ja kažem. A mogu da vam navedem imena i prezimena mojih kućnih prijatelja, čak i rodbine ...

SUDIJA ROBINSON: Molim vas, gospodine Miloševiću, sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodin Najs vam je postavio pitanje zašto građani nisu išli u "majčicu Srbiju"? Ostavimo na stranu sarkazam. Da li su građani, ovde mislim na Albance, pukovniče, da li je bilo pojava da građani Albanci sa Kosova takođe beže u unutrašnjost Srbije?

SVEDOK VUKOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je, bilo je dosta primera. Ja mogu da par primera iznesem gde smo im čak i organizovali da odu do Crvenog krsta u Nišu, jer su se borili za živote. Konkretno u pitanju je bila jedna žena sa petoro dece koja nije smela da ode za Albaniju, jer su joj pretili da će je ubiti. A pretili su joj da će je ubiti, jer je ona pomagala, između ostalog našim snagama, ukazivala ko su teroristi, koji su ljudi iz njenog sela. Ja imam ime i prezime te žene, ali bih zamolio da je ne pominjem ...

SUDIJA ROBINSON: Sledeće pitanje, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Moje pitanje je bilo da li su i Albanci bežali u unutrašnjost Srbije, vi ste odgovorili potvrdno, ja sam odgovor dobio i ne želim da vas na tome zadržavam. Nemam više pitanja, hvala, pukovniče.

SVEDOK VUKOVIĆ: Hvala vama.

SUDIJA ROBINSON: Pukovniče, ovim ste završili sa svojim svedočenjem. Hvala vam što ste došli ovde i svedočili, a sada možete da napustite sudnicu.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, koji je vaš stav u odnosu na prihvatanje onih pamfleta i knjige "Tragova ljudskosti" (Traces of Humanity)?

TUŽILAC NAJS: Ja nisam uspeo da pronađem dodatni materijal o tačnosti transkripta, još uvek tragam za tim, pa bih zamolio da se to odloži dok ne dobijem dodatne informacije. Čini mi se da transkript nije onakav kako se to navodi u knjizi, a što se tiče onog letka koji je navodno NATO izbacio, jeste da su se leći delili, odnosno bacali tokom te kampanje, ali mislim da to ne ukazuje na to da je letak napisao neko kome to nije maternji jezik. Mislim da to nije ni bitno, jer čak i da ja NATO bacao te letke, oni su mogli da imaju pristup ljudima kojima je to maternji jezik. Jednostavno da se time bavim na bilo koji način, ali nemam prigovor da se to uvrsti u spis. Imali smo i ranije

slične dokumente. Ali što se tiče transkripta, to je već drugo pitanje i treba mi vreme da to sve pogledam.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Kay), da li se radilo o dva letka ili samo o jednom?

ADVOKAT KEJ: Mislim da se radilo o jednom letku, o prednjoj i zadnjoj strani, dakle da se o tome govorilo. Mi smo govorili da je to dokument koji je bačen, a on je rekao da ga je bacio NATO i da bi zbog toga to trebalo da se prihvati. Što se tiče samog transkripta, hteo bih samo da kažem da je on čuo proglas i rekao je da je ono šta se navodi u knjizi upravo isto šta je on čuo i mi mislimo da treba da se oslonimo na to, jer je to dokaz onoga šta je on čuo. Dakle, on je čuo ono o čemu se razgovaralo.

TUŽILAC NAJS: Mislim da je svedok nešto rekao o tome, o njegovoj mogućnosti da predoči taj transkript. E sad ja ne znam da li on ima nameru to da učini. Izgledi da mi dođemo do transkripta nisu baš veliki, ali i dalje radimo na tome.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: U redu, letak se prihvata, a knjiga "Tragovi ljudskosti" će da bude obeležena za svrhu identifikacije do daljnje odluke, a mi ohrabrujemo i gospodina Miloševića i Tužilaštvo da nastave sa potragom za dodatnim materijalom koji bi verifikovao sadržaj knjige.

sekretar: D325 je oznaka za letak, a D326 za knjigu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Verovatno je neka greška, knjiga se ne zove "Tragovi ljudskosti" nego "Tragovi nečoveštva".

SUDIJA ROBINSON: U redu, hvala na ispravci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pre nego što pozovem sledećeg svedoka, gospodine Robinson, želim da vas zamolim da ga tretirate kao i prethodnog, jer je on vrlo težak srčani bolesnik. I on me je zamolio da ako može da dobije takav tretman, da pravite pauzu na jedan sat, time gubite ukupno pet minuta, u stvari.

SUDIJA ROBINSON: U redu, uradićemo to, ali postoji još nešto. Na spisku po Pravilu 65ter stoji jedna primedba da, s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, on treba da se vrati nazad kući do 10., međutim, to je sutra, a vi ste naveli da vam je potrebno četiri sata za ispitivanje, što znači da danas morate da završite sa svojim glavnim ispitivanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću nastojati ...

SUDIJA ROBINSON: Ako poštujete njegovo zdravstveno stanje, onda ćete da uradite više od nastojanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako, a osim toga, osim toga ja sam upravo zbog toga i tražio da on ranije svedoči, da mu se fiksira dan za danas. On je bio predviđen da svedoči posle jednog svedoka, još posle tri svedoka, u stvari.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se pozove svedok.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Inače, tu je samo jedna mala greška, danas i sutra on može da bude tu, on bi trebalo svakako prekosutra da može da ode. Dakle danas i sutra da se završi i glavno i unakrsno ispitivanje, što ću ja učiniti tako da gospodin Najš ima dovoljno vremena.

SUDIJA ROBINSON: Molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK FARKAŠ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, sedite. Gospodine Miloševiću, možete da počnete.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, generale Farkaš.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dobro jutro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas kratko se predstavite i recite ukratko vaše kretanje u službi i vaše obrazovanje.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Rođen sam 1. oktobra 1942. godine u Bečeju, to je opština u Autonomnoj Pokrajini Vojvodina. Tu sam završio i osnovno školovanje, osmogodišnje školovanje i gimnaziju. Nakon toga, školovanje sam nastavio u Vojnoj akademiji kopnene vojske i 1964. godine postao sam oficir Jugoslovenske narodne armije. Pretežno sam službovao na teritoriji Srbije, a učestvovao sam i u mirovnim snagama Ujedinjenih nacija (United Nations) na Sinaju (Sinai). Od značajnih dužnosti koje sam obavljao u vojsci, mogu reći da sam bio načelnik Kontraobaveštajne grupe Prve armije, načelnik bezbednosti Treće, sadašnje Druge armije, načelnik bezbednosti Prve vojne oblasti, pokrajinski sekretar za narodnu odbranu Vojvodine, načelnik štaba Teritorijalne odbrane Vojvodine, pomoćnik saveznog ministra odbrane za Civilnu odbranu i u toku rata bio sam načelnik Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije. Završio sam sve visoke vojne škole uključujući tu i Školu nacionalne odbrane, odnosno Ratnu školu, kako se tada zvala.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kako bismo izašli u susret svedoku, napravićemo pauzu u 10.00, a nakon toga na svakih sat, sa pauzom od po 15 minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Šta ste bili tokom NATO agresije na Kosovu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U toku NATO agresije na Kosovu ja sam bio načelnik Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi bili najviši oficir, odnosno general Vojske Jugoslavije zadužen za bezbednost?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li u toj funkciji bili i član Vrhovne komande?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bio vaš zadatak, samo kratko opišite metodologiju rada, odnosno kako je vaša služba funkcionisala?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, zadatak, odnosno Uprava bezbednosti radi u tri oblasti: prvo, sprečava i otkriva, sprečava rad stranih obavestajnih službi, suzbija rad, neprijateljsku delatnost u jedinicama Vojske Jugoslavije i prema Vojski Jugoslavije, obavestajno i kontraobavestajno štiti institucije i ustanove vojske. Iz tih zadataka proizlazi i nadležnost načelnika Uprave bezbednosti, znači rukovođenje ovim radnjama i organizuje ovaj posao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je vaš neposredni pretpostavljeni starešina?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Moj neposredno pretpostavljeni starešina je u ratu načelnik štaba Vrhovne komande, general Ojdanić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite, pošto sam propustio da vas pitam, šta ste po činu, generale?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam general-pukovnik u penziji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala. Recite da li vam je bila poznata situacija na Kosovu i Metohiji i pre 1998. godine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, ja kao mlad oficir, ja sam službovao na Kosovu odnosno u Prištini (Prishtine) i tu sam doživeo prve neprijatne, odatle nosim prve neprijatne utiske kao oficir, jer su se tada u to vreme desile te prve rušilačke demonstracije koje su bili upečatljive zbog toga što su demonstranti ispred sebe gurali decu. Iz škole izvodili i u tašnicama svojim nosili kamenje i gađali i palili sve ispred sebe. To je prvi slučaj u mojoj karijeri gde sam video zloupotrebu dece za ostvarivanje nekih ciljeva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad je to bilo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To je bilo 1968. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To šta ste sada opisali, jeste li vi lično videli?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To sam sve lično video i doživeo, čak sam morao i porodicu, ja sam imao tada trogodišnjeg sina, morao sam zbog te situacije i skloniti sa Kosova. Kasnije sam ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas da pređete na *in medias res*, pređite na suštinu, svedok ima zdravstvenih problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom na vaše iskustvo i posao kojim ste se bavili, šta su, po vašim saznanjima, bili ciljevi albanskih terorista na prostoru Kosova i Metohije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dugoročni ciljevi albanskih terorista, separatista, jesu bili i ostali, dan-danas, etnički čisto Kosovo ...

TUŽILAC NAJS: Odgovori ove vrste će možda da nam budu od pomoći, a možda i neće, ali uopštena pitanja ove vrste "sobzirom na vaše iskustvo i na vaš posao" ... Možda bismo trebali da znamo na koje se izvore on oslanja pre nego što krene sa iznošenjem ovakvog svedočenja u svojstvu eksperta.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, usvetlu izvođenja vaših dokaza, da li je potrebno da od ovog svedoka dobijete informacije o ciljevima albanskih terorista na Kosovu i Metohiji? Zar niste izveli dovoljno dokaza u vezi sa tim, do sada? Šta još može ovaj svedok da doda svemu tome?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa mislim da je ovaj svedok veoma kompetentan da kaže svoje iskustvo o tome s obzirom da ima najviši čin u Vojski Jugoslavije, s obzirom da je bio na najodgovornijem mestu koje se tiče bezbednosti. I mislim da te činjenice svedoku daju dodatnu težinu.

SUDIJA ROBINSON: U redu, ali imajte na umu ono šta je rekao gospodin Najs.

SUDIJA BONONI: Ja se u vezi sa ovim slažem sa gospodinom Najsom, budući da nam je svedok rekao za šta je on bio zadužen, a to je sprečavanje i zaštita od stranih obaveštajnih službi, zatim borba protiv neprijateljskih aktivnosti unutar jedinica Vojske Jugoslavije, protiv Jugoslavije, a takođe i kontraobaveštajna služba, vezano za vojne institucije. Na osnovu toga može da se zaključi da on nije ništa merodavniji od ostalih oficira koje smo već čuli i koji su svedočili o brojnim aktivnostima i ambicijama OVK.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, osim ako ne možete da postavite drugu osnovu za svedočenje ove vrste, molim vas da pređete na sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas recite, šta su izvori i osnova saznanja o kojima vi svedočite?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa moja saznanja, izvori saznanja, dolaze neposredno iz moje funkcije koju sam obavljao. Na tim dužnostima dolazio sam direktno do tih saznanja, vršeći te dužnosti na kojima sam bio. Osim ovoga šta sam lično video na Kosovu, ja sam bio načelnik bezbednosti Druge armije koja je nadležnosti u bezbednosnom smislu imala i nad Kosovom i Metohijom, tako da moja saznanja su dolazila, do saznanja o kojima mogu da svedočim, dolazio sam direktno rukovodeći tim službama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine Robinson, skrećem vam pažnju da je upravo general Farkaš, osim ovoga šta je maločas nabrojao gospodin Bonomi na njegovoj funkciji šefa bezbednosti vojske, bio jedno vreme i načelnik Bezbednosti Druge armije koja je u to vreme pokrivala i teritoriju Kosova. Prema tome, svi bezbednosni problemi na Kosovu su mu bili poznati.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Farkaš, kada je to bilo?

SVEDOK FARKAŠ: 1968. godine sam bio kao mlad oficir na Kosovu, službovao sam, a kasnije od 1985. godine, pa sve do 1990. godine sam bio na toj dužnosti načelnika bezbednosti Druge armije.

SUDIJA BONOMI: Vidite, ovde se često govorilo o tome da je postojala aktivnost OVK i 1998. godine i 1999. godine. I to je, u stvari, ono na šta se usredsređuju svi dokazi i ja mislim da se radi o nekom istorijskom pristupu ovog svedoka, a koji proističe iz njegovog iskustva sa Kosova, zato vas molim, gospodine Miloševiću, da pređete na poentu, baš onako kako vas je pozvao sudija Robinson da uradite i da pređete na 1999. godinu, jer je to godina koja nas zanima.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Postavio sam vam pitanje na osnovu vaših saznanja, vašeg rada, šta su bili ciljevi albanskih ekstremista na Kosovu i Metohiji.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ciljevi albanskih ekstremista na Kosovu i Metohiji bili su etnički čisto Kosovo, pre svega Kosovo Republika (Kosovo

Republika), a zatim objedinjavanje svih prostora i teritorija na kojima se nalaze Albanci u jednu veliku državu albansku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste imali za vreme ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, zaustavite se na trenutak, molim vas.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, Pretno veće je donelo odluku da morate da pređete na neko drugo pitanje, budući da smo već čuli dokaze o ovome. Pređite na drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Preći ću na drugu temu, gospodine Robinson, ali smatram da je veoma važno da je ovaj svedok mogao da vam potvrdi da je glavni cilj bio etnički čisto Kosovo. Glavni cilj albanskih ekstremista.

SUDIJA ROBINSON: Ne želim da slušam dodatne komentare o tome, gospodine Miloševiću. Dakle bez dodatnih komentara, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Robinson. Generale, da li znate nešto o stvaranju ilegalnih terorističkih grupa u okviru same JNA, stvaranju ilegalnih terorističkih grupa u JNA od strane albanskih ekstremista?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, celih, od osamdesetih godina tu je bilo vrlo intenzivno aktivnosti ekstremista i mi smo imali izuzetno veliki broj stvaranja ilegalnih albanskih grupa, terorističkih grupa u samim jedinicama Jugoslovenske narodne armije. Iz tog perioda mi imamo preko 200 slučajeva presuđenih u vezi sa najtežim krivičnim delima što su činili albanski, formirane grupe. U tu grupaciju spada jedna od najtežih terorističkih akcija koja je izvedena 1987. godine u kasarni u Paraćinu gde je jedna grupa albanskih vojnika organizovana u terorističku organizaciju ubila četvoricu, a teško ranila petoricu ...

SUDIJA ROBINSON: Ne želimo da slušamo o 1987. godini. Gubimo vreme. Ne želimo to da slušamo, pređite na 1998. godinu i 1999. godinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, da li znate ko je general Aleksandar Vasiljević?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, znam ko je general Aleksandar Vasiljević. Poznato mi je. On je za vreme NATO agresije bio moj zamenik, a inače znam ga iz ranijeg perioda iz službe bezbednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. General Vasiljević je u svom iskazu ovde kad je svedočio, 17. februara 2003. godine, naveo da je još 1997. godine na Kosovu i Metohiji, po obaveštajnim izvorima, bila prisutna velika aktivnost albanskih paravojnih jedinica. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, mogu da potvrdim da je ta izjava generala Vasiljevića tačna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On je rekao da su brojni bivši pripadnici JNA ulazili u te paravojne jedinice.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste i to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, šta je bilo karakteristično, evo sad su gospodin Robinson i drugi ukazali na to da se koncentrišemo na 1998. godinu i 1999. godinu, šta su albanski ekstremisti i kako činili 1998. godine, prema svim vašim saznanjima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Prema svim mojim saznanjima to je bila eskalacija terorizma i nasilja: terorizma prema pripadnicima Vojske Jugoslavije, a nasilje su ispoljavali i prema civilnom stanovništvu. To je bio period, jedan, vrlo živih aktivnosti terorista gde mi imamo na tom prostoru blokade puteva ... Skoro preko 50 posto teritorije je bilo blokirano od njih tako da nam je bilo otežano, vrlo otežano bilo snabdevanje vojske, prema karaulama pogotovo, a i teško je bilo održavati komunikacije između garnizona. Tako da ta godina, od polovine te godine imamo vrlo intenzivnu, organizovanu aktivnost terorističkih napada: zauzimanje određenih objekata, privrednih i tako dalje, da je kompletan život na prostoru Kosova i Metohije faktički bio blokiran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li da kažete od koga ste dobijali informacije o ovim aktivnostima terorista?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: O ovim aktivnostima, ja sam u to vreme bio pomoćnik saveznog ministra za Civilnu odbranu, to sam dobio informacije

od područnog organa, a dobio sam i informacije na kolegijumima i sednicama saveznog ministra odbrane.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sada ćemo da napravimo prvu pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hteo bih da skrenem pažnju, ovde u transkriptu piše "pomoćnik saveznog ministra za Civilnu odbranu" ... Ne postoji ministar za civilnu odbranu. Postoji ministar odbrane, a general Farkaš je bio pomoćnik ministra odbrane zadužen za Civilnu odbranu.

SUDIJA ROBINSON: Da, dobili smo to pojašnjenje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, maločas ste objasnili kakva je bila bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji 1998. godine i rekli nešto o toj eskalaciji terorizma i stanju. Moje pitanje glasi: kako je država reagovala na to stanje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Normalno, na to stanje je država reagovala kao svaka normalna država. Na delu teritorije je terorizam u eskalaciji, na tom prostoru postoje legalne vlasti, državne, Ustavom određene, tu su na tom prostoru delom prisutni i savezni organi u vidu savezne vojske i na tom prostoru postoji nadležnost Srbije u celini. Prema tome, država je u tom trenutku reagovala delegiranjem svojih organa dole na Kosovu i Metohiji radi neposrednog praćenja situacije. A stanje u vojsci je bilo takvo da se morala dizati borbena gotovost jedinice i povećati bezbednost vojske u kasarnama i na teritoriji, pogotovo na karaulama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Sada ćemo da pređemo na jednu temu koja se ovde veoma često pominje, a to je problem dobrovoljaca i, u širem smislu, problem učesća raznih kategorija civila u ratu. Generale, vi ste od 1995. godine bili pomoćnik saveznog ministra odbrane zadužen za Civilnu odbranu.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na osnovu kojih propisa je bila zasnovana ova kompletna organizacija Civilne odbrane.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa kompletna organizacija Civilne odbrane zasniva se na Zakonu o odbrani, a zatim na svim ostalim podzakonskim aktima koji iz tog zakona proizilaze, pa sve do određenih naredbi, uputstava što donosi iz svoje nadležnosti savezni ministar odbrane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas da pogledate tabulator 1 u vašim dokaznim predmetima, gospodine Robinson, on je preveden, šta se nalazi u tabulatoru 1 ovih vaših dokaznih predmeta?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U tabulatoru 1 je "Pravilnik o organizaciji, razvoju i formaciji jedinica Civilne zaštite saveznog Ministarstva odbrane". Ovde u ovom pravilniku savezni ministar odbrane je doneo organizacijsku strukturu jedinice Civilne zaštite koje su kategorisane u 12 kategorija grupacije zavisno od ugroženosti teritorije koju treba da pokrivaju te jedinice i o populaciji stanovništva koje se nalazi na toj teritoriji. Zato vidite da imamo kategoriju od 1 do 12 i ovo se izražava u brojnim veličinama tih jedinica. Pored ovih jedinica Civilne zaštite opšte namene, tu se nalaze i savezni odredi Civilne zaštite koji su predviđeni za hitnu intervenciju u slučaju elementarnih nepogoda, akcidentne situacije ili u slučaju potrebe za vreme ratnih dejstava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas pročitajte samo drugi deo člana 1 koji počinje "radi zaštite", šta piše ovde. "Ovim pravilnikom utvrđuje se organizacija, razvoj i formacija jedinica Civilne zaštite ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "koji se obrazuje za određenu teritoriju radi zaštite civilnog stanovništva i materijalnih i drugih dobara od ratnih razaranja, prirodnih i drugih nesreća i opasnosti u miru i ratu".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle da li je to suština njihovog postojanja i zadatka zbog koga su ti organi formirani?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tačno, to je suština i zadatak i to je i po međunarodnim konvencijama. Ženevska konvencija (Geneva Conventions) isto tako predviđa ovakvu organizaciju civilne zaštite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada je donet ovaj pravilnik?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ovaj pravilnik je donet, ja sad ovde ne vidim, ali mislim da je pravilnik, ovde nema datuma, a ima, 8. septembra 1995. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li da objasnite i opišete organizaciju celokupnog tog sektora za Civilnu odbranu saveznog Ministarstva odbrane? Ja vam skrećem pažnju na tabulator 5 u kome je ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, u tabulatoru 5 je predstavljeno savezno Ministarstvo odbrane na čelu sa saveznim ministrom za odbranu; on ima sekretarijat, ovde nije prikazano, ima i kabinet i svog zamenika. I na direktnoj vezi ima sedam veza. Prva veza je Sektor za civilnu odbranu, Sektor za vojnu privrednu delatnost, Sektor za građevinu i urbanizam, Pravna uprava, Uprava za finansije i budžet, Uprava za statusna pitanja i Odeljenje bezbednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovaj sektor za Civilnu odbranu koji je ovde grafički prikazan detaljnije, vi ste bili na čelu tog sektora za civilnu odbranu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, ja sam bio na čelu tog sektora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada objasnite sektor za Civilnu odbranu, molim vas.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sektor za Civilnu odbranu ima osam celina. To je odeljenje za organizacijsko-mobilizacijske pripreme saveznih državnih organa, to je prvo odeljenje, drugo je odeljenje za pripremu velikih privrednih sistema, treće je odeljenje za Civilnu zaštitu i odbranu, četvrto odeljenje veze i kripto zaštitu, peto je Savezni centar za osmatranje i obaveštavanje, šesto Komisija za razmenu ratnih zarobljenika i potraga za nestalim licima, sedmo Referat za pravne i personalne poslove i osmo Referat za informatičku podršku. Ovde, to je sastav ministarstva, a za ovaj sektor su vezana i dva područna organa: to su, Područni organ za teritoriju Republike Srbije i Područni organ za Republiku Crne Gore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Da li možete da kažete šta je sadržala "Naredba o obrazovanju štabova Civilne odbrane" od 22. februara 1999. godine. Ona vam se nalazi u tabulatoru broj 2. Gospodine Robinson, prevedena je na engleski jezik, imate je pred sobom. Da li ste našli tabulator 2?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesam, našao sam tabulator. Ova naredba je doneta 22. februara 1999. godine i ovom naredbom saveznog ministra za odbranu regulisano je formiranje štabova Civilne zaštite. Ti štabovi se formiraju na različitim nivoima, od opštine, pa peko okruga, pokrajine, pa sve do saveznih institucija. Ovde je detaljno regulisano na kojim nivoima kakvi štabovi se postavljaju i objašnjeno je u stavu 4 na drugoj strani, kako štabovi Civilne zaštite, od kojih organa se formiraju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite, molim vas, u skladu sa kojim zakonima i pravilnicima je sačinjena ova naredba? Šta piše na početku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Osnovni je Zakon o odbrani, pre svega zasniva se na Zakonu o odbrani Jugoslavije. I ostalo, postoje i određene uredbe savezne Vlade koje daju elemente za uspostavljanje ovakvog sistema štabova Civilne zaštite. I ovde je, sve je to u skladu sa planom odbrane zemlje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada ćemo zanemariti sve druge elemente ovih štabova koje ste objasnili na teritoriji cele Republike Srbije i Crne Gore, znači na teritoriji SRJ, moje će se pitanje odnositi samo za teritoriju Centra za odbranu Priština. Ja se nadam da možete da nađete tabulator 4 gde je data organizacija Civilne zaštite na teritoriji Centra za odbranu Prištine. Recite, molim vas, koliko je bilo ukupno jedinica i koliko pripadnika tih jedinica u centru, koji su obuhvaćeni Centrom za odbranu Priština.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U raznim varijantima organizacije jedinica Civilne zaštite, na tom prostoru se nalazilo ukupno 29 jedinica sa 4.120 pripadnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Generale, videli smo sada ovu šemu, videli smo i ovaj centar, broj jedinica, broj pripadnika i tako dalje. Da li ste vi kao pomoćnik ministra odbrane bili taj koji u opštinama i okruzima postavlja komandante štabova Civilne odbrane?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, po ovlašćenju saveznog ministra, ja sam bio nadležan da postavljam komandante štabova Civilne zaštite na celoj teritoriji Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li mi možemo sada, da bismo štedeli vreme, u vezi sa ovim šta ste maločas rekli da prođemo samo kratko kroz tabulatore 6, 7, 8, 9, 10, 11. Pogledajte, molim vas ... Evo počecemo od tabulatora 6, a svi su praktično, moglo bi se reći gotovo jednoobrazni, ovde je vaš potpis, dakle pitanje je bilo da li ste vi postavljali komandante štabova? Ovo je prvo rešenje, znači pomoćnik ministra, general-potpukovnik Geza Farkaš, rešenje: "Postavlja se za komandanta štaba Civilne zaštite, za teritoriju" i tako dalje. Da li je, dakle, to primer takvog rešenja i takve vaše odluke?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, to je primer i takva postavljenja su bila na celoj teritoriji Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ovde imamo od tabulatora 6 do tabulatora 11 ista ta, može se reći gotovo jednoobrazna rešenja ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, to su samo za okruge, izvinite, za okruge, ali postavljenje se vršilo i od opštinskih štabova ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Razumem, pa uzeli smo kao primer ove, znači za više nivoe. To je viši novo od opštine, to ste vi postavljali. Gospodine Robinson, da li ja mogu da tražim da vi ove tabulatore koje smo prešli prihvatite kao dokazne predmete, to je jedno pitanje, a drugo da li moram da prođem kroz svih ovih 6, 7, 8, 9, 10, 11 brojeva koji se odnose na rešenja o postavljenju komandanata štabova Teritorijalne odbrane ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Civilne zaštite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Civilne zaštite, a da bi bili uvršteni kao dokazni predmeti.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Da, dajte broj za registrator i onda ćemo da usvojimo sva dokumenta.

sekretar: Registrator će da ima broj D327.

SUDIJA ROBINSON: Od 1 do 11.

SUDIJA KVON: Mogu li da vas zamolim za jedno manje pojašnjenje? Generale, pogledjte ponovo tabulator 5, organizacionu šemu saveznog Ministarstva odbrane. Rekli ste da ste vi bili pomoćnik ministra za civilnu odbranu, ali na početku vašeg svedočenja ste rekli da ste, takođe, bili načelnik bezbednosti Druge armije Vojske Jugoslavije. Da li to znači da ste bili na čelu odeljenja bezbednosti saveznog Ministarstva odbrane, što vidimo na ovoj šemi.

SVEDOK FARKAŠ: Ako sam vas ja razumeo, ako sam dobro razumeo vaše pitanje, ja sam rekao u svojoj izjavi da od 1985. godine do 1990. godine sam bio načelnik bezbednosti Druge armije, a od navedenog datuma 1985. godine sam imenovan za pomoćnika saveznog ministra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Generale, verovatno ste napravili lapsus, rekli ste od 1985. godine ste pomoćnik saveznog ministra. Od 1995. godine ste ...

SVEDOK FARKAŠ: Od 1995. godine, jeste.

SUDIJA KVON: Dakle vi od 1995. godine niste imali ništa sa bezbednošću?

SVEDOK FARKAŠ: Ne. Od 1995. godine do početka rata, nisam imao. Početkom rata sam postavljen za načelnika Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije, 24. marta 1999. godine.

SUDIJA KVON: Hvala vam. To je sve pojasnilo. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, možemo li sada sada da pređemo na problem dobrovoljaca u jedinicama Vojske Jugoslavije? Vi imate u tabulatoru 12 ...

SUDIJA BONONI: Pre nego što napustite temu civilne odbrane, nije mi jasno šta su ti ljudi radili. Pogledali smo pravila, pogledali smo naredbe i strukturu. Mislim da ste rekli da je tu bilo više od 4.000 ljudi u Prištini. Da li su oni nosili uniforme, da li su imali konkretne zadatke?

SVEDOK FARKAŠ: Jeste, oni su nosili uniforme, imali su konkretne zadatke, sve po odredbama Ženevske konvencije o Civilnoj zaštiti, jasno označene plave uniforme sa trouglom na žutom polju i to je bila uniforma za jedinice Civilne zaštite.

SUDIJA BONOMI: Govorim u svoje ime, ali čini mi se da je prilično beskorisno da govorimo o organizacionoj strukturi teoretski. Ono šta ja želim da znam je šta se stvarno desilo na terenu i šta su oni stvarno radili. A o tome nisam ništa saznao.

SUDIJA ROBINSON: Generale, navedite nam neke od primera njihovih funkcija.

SVEDOK FARKAŠ: Njihovi zadaci su bili, ove jedinice opšte namene, da rade raščičavanje i spašavanje iz ruševina kao posledice bombardovanja ili elementarnih nepogoda, pružanje prve medicinske pomoći nastradalom stanovništvu, zatim sanacija terena od otpadaka i od različitih leševa životinjskog porekla i učestvovanje u kompletnoj asanaciji bojišta ili ratišta u ratnim dejstvima.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Skrećem pažnju u vezi sa ovim pitanjem koje je postavio gospodin Bonomi, ovde je upotrebljen izraz "Centar za odbranu Priština", ali se radi o jedinicama koje se odnose, ako pogledate taj tabulator 4, koje se odnose praktično na sve opštine, na sve opštine na Kosovu i Metohiji. Svaka opština je obuhvaćena ovim Centrom bezbednosti Priština. I tu je 28, general je rekao 29, to je zbog toga što na broju 18 u opštini Gora (Gore) imate i jednu malu jedinicu za spasavanje, to je Odeljenje alpinističko-speleoloških spasilaca. To piše u srpskom tekstu, ovde je prevedeno samo kao "Rescue Department" (Odeljenje za spašavanje), međutim to je ta dodatna jedinica, malo Odeljenje alpinističko-speleoloških spasilaca.

SUDIJA BONOMI: Hvala. Generale, mogu li da vas pitam sledeće: da li je februar 1999. godine bio vreme kada su prvi put osnovane takve jedinice?

SVEDOK FARKAŠ: Ne, ovo je, ove jedinice ... Vidite, odluka o formiranju tih jedinica je doneta mnogo ranije. To je, formiranje jedinice i svi dokumenti

vezani za to, to su delovi ratnih planova, planova odbrane, u stvari planova odbrane saveznog Ministarstva odbrane.

SUDIJA BONOMI: Nema sumnje da je tako, ali naređenje, naredba iz tabulatora 2 od 22. februara 1999. godine kaže: "Obrazovaće se sledeći štabovi civilne zaštite ... Da li vi kažete da je postojalo i ranije naređenje, ranija naredba za formiranje sličnih štabova?"

SVEDOK FARKAŠ: Prvo, u prethodnom tabulatoru smo videli jedinice Civilne zaštite koje imaju svoju organizacijsku strukturu i namenu, a ovi su štabovi koji se formiraju u kriznim situacijama. Štabovi postoje i postojali su ranije i na celoj teritoriji. Međutim ovde zbog čestih izmena u strukturi komandanata štabova Civilne zaštite, ovde je sumirana sada cela teritorija, jer ako vidite, po odluci saveznog ministra, za komandante štabova Civilne zaštite postavljaju se iz strukture, civilnih struktura društva, znači izvršni organi u skupštinama opština, pa sve do predsednika izvršnih saveta u pokrajinama i republikama. To zbog toga da ti ljudi koji imaju tu funkciju vrlo su operativni i imaju određene nadležnosti nad korišćenjem određenih resursa koji se nalaze na teritoriji, a to su građevinski resursi, komunalne usluge i druge koje su neophodne za izvršenje ovakvih zadataka. I onda komandant štaba Civilne zaštite postavlja svoje pomoćnike koji su stručna lica: ako su u pitanju veliki akumulacijski sistemi, ako je u pitanju velika hemijska industrija u blizini, onda on za svoje pomoćnike postavlja stručnjake iz te oblasti.

SUDIJA BONOMI: Ponovo govorim u svoje ime. Ja sam sada potpuno zbunjen, jer niti shvatam relevantnost ovoga čime se bavimo, sobzirom da svako od ovih naređenja od 6 do 11 se odnosi ili na period od 22. februara ili nakon toga i nije mi jasno do kakve je promene došlo 22. februara?

SVEDOK FARKAŠ: Ovde je 22. februara ili u tom periodu, mogu reći da je došlo do sređivanja plana odbrane i dokumenata plana odbrane i zbog toga je postavljena jedna jedinstvena revizija svih organa koji su tada nastojali da se ažurira plan. Ovo se može smatrati ažuriranjem plana, jer se to nije sve odnosilo samo na prostor Kosova, nego na prostor cele teritorije Jugoslavije.

SUDIJA BONOMI: Da li to znači, generale, da je pre toga to bilo prilično neorganizovano?

SVEDOK FARKAŠ: Ne znači, nego bilo je neažurno zbog određenih promena koje su se stalno dešavale, na teritoriji, izbori, česte promene tih struktura ljudi i tako dalje, promene u vlasti i tako je došlo do neažurnosti ovog sistema i onda je napravljen presek i kad je ažuriran, unet u plan odbrane.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pogledajte, molim vas, samo da se kratko vratimo na tabulator 2, pošto se tu i donosi naredba, to je ova naredba od 22. februara 1999. godine.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle šta piše u preambuli?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "Na osnovu člana 43, tačka 1 i člana 59 Zakona o odbrani", pa nabraja i Službeni list, "i člana 9 Uredbe o organizovanju i osposobljavanju jedinica Civilne zaštite i o merama zaštite i spašavanja civilnog stanovništva i materijalnih dobara", Službeni list iz 1994. godine, "a u skladu sa planom organizovanja pripreme za odbranu zemlje, savezni ministar za odbranu, donosi ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovde se radi da je ovo u skladu sa planom organizovanja priprema za odbranu zemlje, a na osnovu zakonskih propisa koji se navode.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda se tu ažuriraju pripreme za odbranu zemlje. U ovom sektoru, naravno. Dobro, generale, mi smo videli i ove primere, vi imenujete ove komandante štabova. Objasnite samo kako je to funkcionisalo? Na primer, da li sam ja na bilo koji način ili neko u moje ime uticao na vas kad ste donosili takve odluke koga da imenujete za komandante štabova i tako dalje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nikako, tu nikakvih uticaja nije bilo pošto faktički, ovo je išlo po nekom automatizmu, onaj koji je bio dotičnog trenutka ažuriranja planova na dužnosti izvršnih organa u opštinama ili u republici ili u pokrajini, oni su faktički ozakonjeni kroz ovu naredbu i tako su došli na taj položaj. Znači onaj ko se našao tog trenutka na tom položaju zbog funkcije i njegovih ovlašćenja, on je postavljen radi ažuriranja planova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to ste ranije objasnili, ne treba više da se na tome zadržavamo. Sada ćemo preći na ovaj problem dobrovoljaca u jedinicama Vojske Jugoslavije. Molim vas pogledajte tabulator 12 i malo ćemo se na njemu zadržati. Nadam se da idemo dovoljno efikasno. Dakle tabulator 12, gospodine Robinson, preveden je na engleski jezik, imate ga pred sobom, da li ste ga našli generale?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi ... Ovdje, ovdje stoji da je ovo naredba štaba Vrhovne komande gde se naređuje prihvat, prijem i raspoređivanje dobrovoljaca organizovano u prihvatnim centrima Prve, Druge i Treće armije. Znači da li se to odnosi na celu teritoriju Savezne Republike Jugoslavije.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, ovaj dokument štaba Vrhovne komande u celini rešava i daje instrukcije i naređuje postupak i način uvođenja u sastav Vojske Jugoslavije, rezerve ... Odnosno dobrovoljce. Ovaj jedan dokumenat koji konačno u celini rešava ovaj problem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle da li se odnosi na celu teritoriju Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Odnosi se na celu teritoriju Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Po ovoj naredbi, da li možete da pomognete da vidimo kojim licima je bio zabranjen prijem u svojstvu dobrovoljca pripadnika ovom naredbom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Problem dobrovoljaca je kompleksan, jer su se dobrovoljno javljali većinom patrioti. Međutim tu su se prijavljivali razni avanturisti, bolesni ljudi i kroz ovu instituciju dobrovoljaca mi smo imali problem i sa ubacivanjem stranih obavestajnih službi koji su organizovano ubacivali svoje dobrovoljce u naše jedinice iz različitih ciljeva koje su želeli postići.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas samo zasada da se ograničimo na ovo šta piše ... Molim vas citirajte, to je tačka 2.1, drugi deo, pošto sam vam postavio pitanje "kojima je bilo zabranjeno". Šta piše, budite ljubazni, to je na vrhu druge strane srpskog teksta koji imate pred sobom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta tačno piše ovde? Citirajte.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: “Zabranjujem prijem u svojstvu dobrovoljaca, pripadnike paravojnih jedinica, grupa i pojedinaca koji se već nalaze u zonama odgovornosti bez prethodne sprovedene procedure koja je regulisana ovim naređenjem.”

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je poznato i da li se iz ove naredbe vidi da su dobrovoljci prilikom prihvata i evidencije u Vojsku Jugoslavije bili obavezni da potpišu neku izjavu i šta je sadržina te izjave?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, ova naredba reguliše i to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to stoji u ovoj tački 2.2, poslednja alineja? Budite ljubazni pa to pročitajte.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, tačka 2, poslednja alineja, kaže: “Prilikom prihvata i evidencije, dobrovoljac potpisuje izjavu kojom se obavezuje da nakon prijema i oblačenja postaje pripadnik Vojske Jugoslavije u skladu sa imajućem VES-u”, to je vojna evidenciona specijalnost, “vojnih podoficira ili oficira, čime podleže odredbama Zakona o Vojski Jugoslavije, pravilima službe Vojske Jugoslavije i drugim propisima koji regulišu život i rad u Vojski Jugoslavije”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A možete li da kažete kakva su to pravila morali da prihvate dobrovoljci stupajući u jedinice Vojske Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Kompletno sva pravila koja su važila za celokupni vojni sastav, to znači apsolutnu primenu “Pravila službe” Vojske Jugoslavije. Znači nisu mogli samovoljno da odlaze, bili su apsolutno pod komandom. Svako njihovo samovoljno udaljavanje se smatralo dezerterstvom, to se, mislim, u ovoj naredbi na jednom mestu i kaže. Činom oblačenja uniforme, on postaje pripadnik Vojske Jugoslavije. S tim što u nekoj kartoteci, njegovom dosijeu što vode u jedinicama, piše da se on dobrovoljno javio. Kao što za ove vojne obveznike kažu da su vojni obveznici koji su mobilisani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To razumem. Da li se, dakle, pošto se dobrovoljno javio, potpisao ovu izjavu dobrovoljac koji je, dakle, vojnik koji je došao kao dobrovoljac u bilo kakvom pogledu, u pogledu svojih prava i obaveza, razlikuje od bilo kog drugog pripadnika Vojske Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ničim sem ovog detalja što sam opisao, koji se njemu piše. On se uključuje u stroj i izvršava sva naređenja i sve zadatke kao svi ostali vojnici. Ovde još mogu da kažem da je posebna pažnja posvećena da ti dobrovoljci ne budu grupisani. Znači oni prema svojoj stručnosti, evidenciji šta su ranije bili, vezisti, artiljeri, inženjeri, oni su bili raspoređeni u te jedinice, ne kao grupe, nego kao pojedinci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se nešto posebno kaže u ovoj naredbi u vezi sa težištem u njihovoj obuci i uopšte u primenjivanju pravila, na početku strane 3 u srpskom tekstu, a inače to je u tački 3, pred kraj same tačke 3 ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, u tački 3 navodi se da mora preći, ovaj, određenu obuku, a posebno se naglašava da je zabranjeno i skrenuta im je pažnja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pročitajte šta piše ovde. Šta piše u toj rečenici koja počinje rečima "U toku"? Počinje rečima "u toku". To je na strani 3, četvrti red odozgo, na kraju ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. "U toku obuke dobrovoljaca posebno ih upozoriti da se protivzakonita i druga negativna ponašanja neće tolerisati: krađa, pljačka, paljevine, silovanja, šverc i slično i da će se prema izvršiocima ovih radnji primenjivati zakonske mere koje su na snazi u ratnom stanju."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. A da li je ... Dakle ovde je naređano kako se postupa sa dobrovoljcima, šta se dešava i tako dalje i ovde je nesumnjivo predviđeno sve kako treba, ali sad vas ja pitam za realan život, da li je bilo problema?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Svakako, bilo je problema i bilo je odstupanja. To su borbena dejstva, agresija na zemlju, na celokupnu teritoriju tako da u svim jedinicama i u svakoj organizaciji ovako masovne kao što je bila mobilisana ... Bili su problemi, bili su pojedini ispadi i nepoštovanje ovih naredbi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da pogledamo sada da li se na to odnosi akt u tabulatoru 13? Prvo da vidimo čiji je to akt i šta je najkraće njegova sadržina. Dakle čiji je ovo akt?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ovo je takođe akt štaba Vrhovne komande, potpisan je od strane ... Dokument potiče iz štaba Vrhovne komande gde

se sada skreće pažnja, pošto je dobijena informacija dole sa prostora Treće armije da je bilo nekih problema oko tih dobrovoljaca i ovde, kroz ovu naredbu, odnosno upozorenje, daje se primer šta se desilo: da iz centra u Grockoj, prošla je jedna grupa bez adekvatne obrade što je predviđeno i zbog toga vraćeno 25 dobrovoljaca, a sedam pripadnika te grupe je uhapšeno. I onda to se daje primer i to se šalje svim armijama i strateškim grupacijama kao primer šta se dešava, a istovremeno skreće se pažnja na rad ovih centara koji vrše pripremu i upućivanje dobrovoljaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se iz ovoga kad se vidi da je reč o vraćenih 25 dobrovoljaca, sedam uhapšeno, pominje se nekoliko tu krivičnih dela, čak ima dva ubistva, ubijen je jedan dobrovoljac, jedna žena dobrovoljac u tim tamo okolnostima, recite, dakle, kad se vidi srazmera toga na šta Vrhovna komanda ukazuje, broj od 25 i tako dalje, da li je to raširena pojava ili se može reći da je to pojava na koju se, znači, skreće pažnja celom sastavu Vojske Jugoslavije da je to pojava koja je uzeta kao primer, iako nije neke velike širine? Šta je, po vašoj oceni, od toga tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa odnos, ova cifra u odnosu na ukupni broj dobrovoljaca je minimalan, međutim ovo govori, ovaj akt govori o tome da na najmanje nepoštovanje naredenih stvari, čak štab Vrhovne komande energično reaguje i skreća pažnju i primerom pokazuje šta se može sve desiti ako se ne vodi dovoljno računa i ne primenjuje se naredba i ne sprovodi se naredba kako je naredeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle šta su ... Da li vi znate razloge za takve incidente, da li smatrate da ste objasnili razloge ovih incidenata?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa objašnjeno ... Znači ovde prijavljuju se razne strukture građana. Najveći broj je iz patriotskih razloga, se javlja za odbranu zemlje, ali uz tu masu javljaju se i ovi avanturisti, kriminalci koji pokušavaju da kroz boravak u jedinicama čine određene stvari, njima korisne, a istovremeno veliki problem je bio ubacivanje angažovanih dobrovoljaca od strane stranih obavestajnih službi. Tako da je to upućivanje predstavljalo psihološko, psihičko i bezbednosnu obradu svih lica koji se kao dobrovoljci upućuju u sastav jedinica Vojske Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovde se, dakle, govori o jednom tom centru u Bujanj Potoku.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O upućivanju dobrovoljaca u Treću armiju, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: O vraćanju 25 njih iz svih tih razloga koje vi govorite, o hapšenju nekolicine, dakle na tu pojavu reaguje štab Vrhovne komande?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da pogledamo sada tabulator 14, generale. O kakvom se ovde dokumentu radi? Da li je to takođe dokument štaba Vrhovne komande?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, to je dokument štaba Vrhovne komande, ali Sektora za pozadinu. Naime, ovde se radi o sledećim problemima: da martovskoj klasi i septembarskoj klasi redovnih regruta kojima je istekao vojni rok početkom agresije, njima je odlukom savezne Vlade produženo služenje vojnog roka. U tim strukturama generacije tih vojnika nastali su određeni problemi zbog toga i ovde se reaguje na to da se ti problemi reše primenom različitih mera. Takođe, ovde objašnjava ... Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, da, završite.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Takođe ovde je objašnjeno da prilikom otpusta iz sastava, redovnog sastava Vojske Jugoslavije, vojnim okruzima se daju podaci o učinjenim delima i o psiho-fizičkom stanju tih vojnika koji se otpuštaju i ti dokumenti, sa ovim aktom, obavezuju se vojni okruzi sa tim aktom da sa istim upoznaju MUP, odnosno Sekretarijat unutrašnjih poslova na terenu kako ne bi oni izdavali eventualno oružje takvim licima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovaj telegram je potpisao načelnik štaba Vrhovne komande, general-pukovnik Dragoljub Ojdanić?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. On je potpisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde, pročitajte deo druge rečenice od samog početka. Šta kaže, "ima slučajeva da se u rezervnom sastavu nalaze vojni obveznici", šta piše?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: “Ima slučajeva da se u rezervnom sastavu nalaze vojni obveznici koji su onesposobljeni za služenje vojnog roka na osnovu duševnih oboljenja, a koji su se prijavili kao dobrovoljci prikrivajući svoje zdravstveno stanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, prijavio se, prikrivao svoje zdravstveno stanje, fizički mu je izgled dobar i ima slučajeva, kaže ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ima slučajeva, da, da. To su sporadični slučajevi, ali dole u jedinici, to se vodi računa i vidi se da Vrhovna komandanta reaguje i na te stvari.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ovde se u tački 3 govori da će “odmah nakon predloga nadležnih lekarskih komisija donositi rešenje o prekidu služenja vojnog roka ili vojne obaveze”.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da. Da, čitav ovaj kompleks je u nadležnosti ovih pitanja pozadinskih organa, jer oni imaju sanitet, ovaj je telegram upravo upućen tom linijom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače, samo detaljnije objasnite ovu tačku 1 gde kaže: “Vojni okruzi i odseci su dužni da sve vojne obveznike koji su oslobođeni vojne obaveze na osnovu duševnih poremećaja”, pročitajte do kraja.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: “Duševnih poremećaja i ponašanja prijave MUP-u kako ne bi došlo do zloupotrebe izdavanja dozvole za nošenje i posedovanje oružja”. Znači ovde se obavezuju vojni okruzi, jer po izlasku iz sastava Vojske Jugoslavije, dokumentacija za svakog vojnika ide u vojni okrug ili u Vojni odsek odakle je upućen. I ovde je regulisano to da su komandanti vojnih okruga ili Vojnih odseka dužni da postupaju tako da ne bi došlo do nekih situacija, ono što je vojska već saznala da ne bi se kasnije dešavalo na teritoriji na koju se oni vraćaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vojska je saznala da neko ima poremećeno ponašanje ili da ima poremećeno duševno stanje i dužno je da o tome obavesti civilne organe, da ne bi taj napravio neku zloupotrebu.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas da sad pogledamo tabulator 15. Recite šta je sadržina, čiji je ovo akt?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To je akt štaba Vrhovne komande, potpisao je načelnik štaba general Ojdanić. Ovo naređenje odnosi se na postojanje, ukazuje se na postupanje protiv paravojnih organizacija. Znači ovde je iskazana, kroz ovo naređenje, naredba kako treba postupati, šta sve treba uraditi da ne bi došlo do, u zonama odgovornosti određenih nivoa komandovanja do stvaranja paravojnih jedinica. Obavezuju se sad, znači, komandanti da u svojim zonama odgovornosti kompletno pregledaju situaciju i teren da ne bi se na toj teritoriji našla neka paravojna jedinica i zato čine, načelnik štaba Vrhovne komandae čini ih odgovornim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, ovo je kratka naredba, šta piše na početku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "Proveriti postojanje prisustva i delovanje paravojnih ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, na početku, izvinjavam se što vas prekidam, pre nego što naređuje, šta kaže načelnik štaba Vrhovne komande u ovom aktu Vrhovne komande?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "Nastankom krize na Kosovu i Metohiji izazvane dejstvom diverzantsko-terorističkih snaga, a i kasnije, po proglašenju ratnog stanja, štab Vrhovne komande poslao je više naređenja i upozorenja u vezi sa zabranom postojanja aktivnosti eventualnih paravojnih organizacija u višim zonama odgovornosti, u vašim zonama odgovornosti ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, molim vas, generale, samo ste preskočili jedno "poslao je više naređenja i upozorenja u vezi sa zabranom postojanja".

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Zabranom postojanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "I aktivnosti eventualnih", je li tako piše?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "I aktivnosti eventualnih paravojnih ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "U vašim zonama odgovornosti". Pa onda dalje "postupanje sa dobrovoljcima" i šta dalje piše?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dalje piše, samo da nađem ... "Postupanja sa dobrovoljcima, primene osnova ratnog prava i pravila ponašanja i poštovanja odredaba Ženevske konvencije imajući u vidu značaj svih pitanja, a u cilju njihovog što doslednijeg poštovanja, naređujem".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I šta je ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: I naredio je, pod tačkom 1: "Proverite postojanje, prisustvo i delovanje paravojnih formacija u svojim zonama odgovornosti. U slučaju pojave paravojnih formacija iste odmah razoružati i preduzeti zakonske mere". U drugoj tački kaže: "Organi komandovanja i bezbednosti preduzeće operativne mere u cilju prikupljanja podataka o eventualnom nepoštovanju naređenja štaba Vrhovne komande o ponašanju pripadnika vojske i MUP-a u borbi. U slučaju da se utvrdi i dokaže nepoštovanje osnova ratnog prava i kršenja odredbi Ženevske konvencije, otkriju počinioc, iste liše slobode i pokrenu krivični postupak i izveste pretpostavljeni nivo komandovanja. Dosledno i striktno sprovođenje i poštovanje odredbe Ženevske konvencije, osnova ratnog prava ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa onda povlaka ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Povlaka, "rezime za starešine i pravila ponašanja boraca i drugih dokumenata, u tom smislu činim odgovornim prvo prepotčinjene komande, komandante."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo kratko objasnite, generale, molim vas, o kakvom se ovde rezimeu za starešine i pravilu ponašanja boraca i drugim dokumentima radi na koje se ovde poziva Vrhovna komanda u ovom dopisu koji se nalazi u tabulatoru 15?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Neposredno pre početka agresije na Jugoslaviju, Generalštab, a kasnije to i drugim dokumentima rešavao je štab Vrhovne komande, vršeno je obučavanje odnosno upoznavanje celokupnog starešinskog sastava sa svim odredbama ovde navedenih, ovih dokumenata međunarodnog ratnog prava i humanitarnog prava. Oni su to dobili, starešine, u plastificiranom dokumentu, svaki nivo komandovanja je to imao da se pridržava, uz to je išlo naređanje da se svega toga mora da se pridržava. A svaki vojnik je dobio izvod, znači svaki borac, svaki vojnik je dobio izvod iz tih dokumenata u plastificiranom džepnom formatu, tako da je sa tim, naredbom, faktički od poslednjeg, do Vrhovne komande, do poslednjeg vojnika, svi su bili upoznati.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, mi smo ...

SUDIJA ROBINSON: Tačka 4, "izveštaj o eventualnom prisustvu i preduzimanju mera", da li se to, u stvari, odnosi da postoji izveštaj o tome ili da treba da se podnese izveštaj o tim paravojnim formacijama?

SVEDOK FARKAŠ: Treba podneti, jer u prvoj tački kaže da se proveriti i da se to ponovo pogleda, cela teritorija i tako dalje, znači da kad se ta odredba prve tačke realizuje, onda treba podneti izveštaj - da li ima ili nema.

SUDIJA ROBINSON: Da li su podneti neki takvi izveštaji?

SVEDOK FARKAŠ: Jesu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, došao je trenutak za sledeću pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u ovom dokumentu štaba Vrhovne komande koji se nalazi u tabulatoru 15, vi ste maločas citirali da se prikazuje da je poslato više naređenja i upozorenja u vezi sa zabranom postojanja aktivnosti eventualnih paravojnih formacija. Recite šta vi znate o postojanju paravojnih formacija na teritoriji Kosova i Metohije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa prva najjača paravojna formacija na teritoriji Kosova i Metohije je UČK. Po svim teorijama oni u legalnoj državi formirali su te paravojne jedinice koje su naoružali i izvode razne akcije i teror na toj teritoriji. To su paravojne organizacije, verujem i prema međunarodnom pravu. Drugo, moguće je da se zbog ovih upozorenja, zašto bi štab Vrhovne komande davao takva upozorenja, da se grupa kriminalaca, grupa građana iz različitih razloga snabde se opremom, uniformom i formiraju određene grupe koje vrše zločine na teritoriji. Drugo i, odnosno, treće, imali smo podataka da se sa prostora Albanije (Albania) ubacuju ljudi koji poznaju srpski jezik, oblače se u uniforme Vojske Jugoslavije i vrše razna zlodela na tom prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su ... To su, to su moguće pretpostavke, to šta ste naveli. Da li vi imate saznanja o postojanju neke paravojne formacije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sem ovoga što nije pretpostavka, znači postojanje UČK nije pretpostavka nego stvarna situacija dole ... Na bazi ovog prethodnog naređenja mi smo dobijali izveštaje da u zonama odgovornosti od brigada pa nadalje, da se ne nalaze paravojne formacije ovakvog tipa sem ovih ubačenih kojih sa posebnim snagama se razračunavaju na terenu. Znači postojali su podaci da se iz Albanije ubacuju takve grupe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Komentarišući ovu naredbu, posebno tačku 3 gde ste vi objašnjavali šta su sve imale starešine i šta je imao svaki borac od pravila ponašanja za borce i druga dokumenta u vezi sa poštovanjem pravila ratnog prava, Ženevske konvencije i tako dalje, da li vi imate podatke, s obzirom na vaš položaj u to vreme, na vrhu vojne bezbednosti, da li vi imate podatke o tome da li su pripadnici Vojske Jugoslavije poštovali pravila ponašanja u ratu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U najvećem, odnosno skoro u potpunosti, međutim bilo je zloupotreba, bilo je pojedinačnih slučajeva zloupotreba i nepoštovanja ovih naredbi i naređenja i pored svih mera koje su preuzete, što sam malopre objasnio. Pojedinačnih slučajeva zločina, ubistava, silovanja, pljačke, bilo je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sada, molim vas, dajmo da budemo sasvim precizni. Najmanja taktička jedinica je vod, ako se ja ne varam.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate podatak da je bilo koja jedinica, dakle čak i najmanja taktička jedinica, da tako kažem, vod kao jedinica, izvršio neki zločin?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nikakvih takvih podataka nema štab Vrhovne komande ni služba, da je organizovano sa bilo kog nivoa, znači i najnižeg nivoa komandovanja, da je vršen bilo kakav zločin. Sve su to bili pojedinačni ili dva do tri vojnika, grupa rezervista ili dobrovoljaca koji su vršili zločine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad kažete "grupa", kolika je mogla da bude najveća takva grupa, za koju ste vi saznali?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja mislim da je to bilo tri ili četiri u jednoj grupi koji su izvršili, ali je ... Izvršili su više zločina i onda se pojavljuju ... Ali trojica su bili najveća grupa koji su izvršili zločin, koji su vršili zločine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kakvi su uopšte bili izveštaji o ponašanju pripadnika vojske i MUP-a koje ste vi dobijali?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa izveštaji su išli komandnom linijom, znači izveštaji su stizali u štab Vrhovne komande i ti izveštaji su ukazivali, odnosno konkretni slučajevi kad su se desili, pojavljivali su se u izveštajima o zločinima i o preduzetim merama. I mi smo znali tom linijom i linijom službe o tim zločinima i da ... Izveštaji su odmah ukazali na to, jer se čim otkrije, odmah preduzimaju mere i sankcionišu se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo nekog slučaja da se saznalo za neki zločin, a da nisu preduzete mere?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Takvih slučajeva nije bilo. Bilo je slučajeva da istraga se nije mogla do kraja završiti zbog borbenih dejstava i napada UČK na snage, odnosno snage vojne policije koji su pokušavali vršiti detaljni uviđaj. Ali o događajima, o događaju, apsolutno sve komande, svih nivoa, su preduzele određene mere, za koje su saznali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, generale. Da pogledamo sada ovaj dokument koji se nalazi u tabulatoru 16, to je štab Vrhovne komande, ko je u potpisu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: General Ojdanić ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Načelnik štaba Vrhovne komande ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kad je upućeno, upućena ova naredba?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ova naredba je upućena 3. aprila 1999. godine i upućena je svim komandama i strateškim grupacijama na prostoru Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše u tački 1 naredbe? Kaže: "naređujem" i šta piše?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "Naređujem, sve počiniocima krivičnih dela, uz krivičnu prijavu odmah prijaviti ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Privoditi.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "privoditi nadležnom istražnom sudiji Vojnog suda".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se ovde takođe pominju u ovoj naredbi dobrovoljci? Pogledajte tačku 2.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "Mere iz tačke 1 ovog naređenja preduzimati i prema vojnim obveznicima, dobrovoljcima, jer stupanjem u ratne jedinice Vojske Jugoslavije stiču svojsvo vojnog lica na koja se primenjuju svi propisi koji regulišu život i rad u Vojsci Jugoslavije, kao i propisi o krivičnoj odgovornosti." Znači odnosi se i potencira se ponovo pitanje dobrovoljaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro i šta se onda kaže u tački 3? Ovde se govori, znači "Sve počiniocima krivičnih dela uz krivičnu prijavu privoditi nadležnom istražnom sudiji Vojnog suda", naglašava se da se to odnosi bez izuzetka na sve i šta piše u tački 3?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U tački 3 piše: "O svim preduzetim merama protiv izvršioca krivičnih dela kao i izrečenim krivičnim sankcijama blagovremeno informisati celokupni sastav ratne jedinice u čijem se sastavu nalazi izvršilac".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ko je za izvršenje naređenja odgovoran?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "Za izvršenje ovog naređenja odgovorni su mi komandanti strateških grupacija". Znači dignut na nivo komandanata armija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta se kaže u tački 5?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "O svim ovim naređenjima upoznati sve pripadnike Vojske Jugoslavije".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: “Sa ovim naređenjima upoznati sve pripadnike Vojske Jugoslavije”.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To znači od prvog do poslednjeg vojnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Molim vas da pređemo sada na dokument koji se nalazi u tabulatoru 17, da pogledamo na šta se on odnosi, a prvo da vidimo koji datum nosi ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: 16. april 1999. godine, štab Vrhovne komande, potpis Dragoljub Ojdanić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta stoji u prvom paragrafu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U prvom paragrafu kaže: “U dosadašnjim dejstvima, prema nekim saznanjima bilo je pojedinačnih slučajeva ponašanja u borbenim dejstvima u kojima nisu u potpunosti primenjivane odredbe, uputstva, instrukcije o ponašanju u borbi i odredaba međunarodnog ratnog prava”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta piše dalje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dalje piše: “Na Kosovu i Metohiji i dalje deluje izvestan broj šiptarsko-terorističkih grupa, vrši se i ubacivanje sa teritorije Republike Albanije što može ugroziti bezbednost pojedinih komandi, jedinica, manjih i združenih sastava na mestu i u pokretu. Pojedini komandanti”, dobro, da, to je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se naglašava ovde, kaže: “Pojedine komande ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: “Pojedine komande i jedinice ne poklanjaju potrebnu pažnju borbi protiv pojedinačnih slučajeva pljačke i kriminala”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I na kraju “U cilju potpunog poštovanja odredaba međunarodnog ratnog prava...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: “Povećanja bezbednosti komandi jedinica Vojske Jugoslavije i spečavanja dejstva diverzantskih grupa šiptarskih terorista, suzbijanju pljačke i kriminala, naređujem ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro i onda “upozoravam”.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: “Upozoravam”, da tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta piše u tački 3 od ovih upozorenja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U tački 3: "Komande i stručni organi preduzeće efikasne mere na sprečavanju svih oblika kriminalnih radnji, pljačke, otuđivanja privatne imovine i drugo" i upozorava na akt koji je ranije napisan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Akt Štaba Vrhovne komandane.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Štaba Vrhovne komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda kaže: "Upoznati sve pripadnike Vojske Jugoslavije ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: "O štetnosti i posledicama svih oblika kriminalnih delatnosti na ugled i moral vojske". Znači štetnost svih ovih radnji na moral vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala, generale. Da pogledamo sada dokument koji nosi redni broj 18, odnosno tabulator 18. Da li je to, takođe, akt štaba Vrhovne komande?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, od 10. maja sa potpisom Dragoljuba Ojdanića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nećemo se mnogo zadržavati. On se takođe odnosi na obezbeđenje potpunog pridržavanja pravila i propisa međunarodnog ratnog prava, a što piše ovde u preambuli i šta se kaže u tački 1?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U tački 1 se kaže: "Svi komandanti i komandiri jedinica i druge pretpostavljene starešine dužni su, prilikom izvođenja borbenih dejstava i van borbenih dejstava, da preduzimaju sve potrebne mere u svojim jedinicama, da se svaki pojedinac, pripadnik jedinice, pridržava načela, pravila i propisa međunarodnog ratnog prava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale, nećemo se dalje zadržavati na tome i to je, onda ... Uz ovaj akt je išao i jedan prilog o krivičnoj odgovornosti i tako dalje.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, to je akt koji je ranije već upućen i onda ponovo kroz ovaj dokument se naznači da "nepoznavanje odredbi

pravila i propisa međunarodnog ratnog prava ne isključuje odgovornost onih koji te odredbe povrede”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa kakva je verovatnoća bila, s obzirom da je svaki borac imao pravila za borce i dakle sve ono šta ste maločas opisali, da je postojao bilo koji pripadnik oružanih snaga koji nije bio upoznat sa tim pravilima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Skoro nikakva. Svi i oni koji su naknadno mobilisani, ponovo im je skrenuta pažnja u komandama da na njih obrate pažnju i da njima daju ovakva dokumenta, znači za svakog borca. Te radnje, krivične, mogli su da samo vrše kriminalci i oni koji su bili određeni da određene stvari čine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ovom naredbom predviđeno da je svaki vojni starešina koji zna da su povrede načela, pravila i propisa međunarodnog ratnog prava izvršene, a protiv izvršioca ne pokrene disciplinski ili krivični postupak, lično odgovoran? Da li to piše?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tačno, jeste, piše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, vi ste prihvatili dokazne predmete do tabulatora 11. Moj zahtev je sada da se prihvati i ovaj ostatak kroz koji smo prošli od tabulatora 11, zaključno sa tabulatorom 18.

SUDIJA ROBINSON: Da, prihvataju se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, sad ćemo preći na drugu temu. Da se osvrnemo ukratko na naše susrete tokom rata. Da li imate ... Da li se možete setiti koliko puta smo se vi i ja sreli tokom rata i gde?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tačnog broja ne mogu da se setim, ali u više navrata smo se susretali i to na komandnom mestu, jer kad sam ja bio u Beogradu, na toj teritoriji, onda skoro svake noći sam dolazio u Štab Vrhovne komande i tu smo se susretali veliki broj puta, prilikom raznih referisanja, analiza, izdavanja naređenja i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta su bile teme o kojima smo vi i ja raspravljali?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa teme su uvek bile bezbednosna problematika, ali uvek ste potencirali i stalno ste od mene tražili da referišem

o mogućim zlodelima koje se u jedinicama vrše. Stalno ste tražili informacije o tome i stalno ste to potencirali, ne samo kad smo mi bili nasamo, nego i na sednicama Štaba Vrhovne komande. Stalno taj problem je bio na dnevnom redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, tabulator 18. Sudija Kwon (Kwon) koji ovo vrlo pažljivo prati, obavestio me je da je to već dokazni predmet Tužilaštva 323, tačka 5. Prema tome, nema potrebe da to ponovo uvodimo u spis. Izvolite, nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste me vi informisali u svim tim prilikama, bezbednosnim, odnosno u vezi sa vašim poslom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam u tim prilikama uvek iscrpno vas informisao o svim saznanjima do kojih je služba dolazila. I u tim saznanjima bilo je i saznanja o zločinima i o tim svim zločinima koji su se dešavali u jedinici, ja sam vas informisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, šta su bili moji stavovi, reakcije i uputstva koja sam vama davao, nalozi koje sam vama davao?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Vaše reakcije i instrukcije su bile izričite i u velikom broju slučajeva zameravali da se to dešava uopšte u jedinicama Vojske Jugoslavije i zahtevali ste da se to, pre svega preventivnim radom spreči, a ako dođe do toga da se to najhitnije i najbržim postupkom sankcioniše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u tački 16 optužice koja se odnosi na Kosovo stoji da sam ja ovde zajedno sa i ovde se nabrajaju funkcioneri Jugoslavije i Srbije, planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao planiranje, pripremu ili izvršenje zločina tako što smo mi koji se navodimo učestvovali u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bio isterivanje znatnog dela albanskog stanovništva Kosova sa teritorije pokrajine Kosovo, u nastojanju da se obezbedi trajna srpska kontrola nad ovom srpskom pokrajinom. Dakle kao najviši vojni funkcioner na čelu vojne bezbednosti imate li vi bilo kava saznanja o ovome i da li možete ovo da komentarišete?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja nikakvih saznanja nemam niokakvim planovima u smislu navoda ove tačke optužbe da je organizovano i planski, da je plan postojao za proterivanje albanskog stanovništva sa prostora KIM-a. Nikakav plan, nizakav plan ja ne znam. Inače u mojim nadležnostima je bila i zaštita, kontraobaveštajna zaštita svih planova i dokumenata. Ja bih morao to da znam ili bi morali to da znaju neki od mojih saradnika, potčinjenih. Znači nikakav planski dokument ili plan niti se tako nešto spominjalo u našim komunikacijama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ako nije postojao nikakav planski dokument ili plan, da li je uopšte u našim razgovorima ili vašim sa bilo kim drugim se pojavila ta ideja da neko treba da istera Albance sa Kosova?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja za tako nešto ne znam i jednostavno tako nešto nije bilo u mojim komunikacijama, niti je bilo reči o takvim stvarima u procesu rešavanja problema drugih. Naprotiv, bilo je stalno situacija da albanski teroristi vrše pritisak na stanovništvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li bi uopšte bilo moguće, evo dozvolimo da razmotrimo i teoretsku mogućnost, da postoji bilo kakva slična ideja, na bilo kom nivou, da li bi bilo moguće, s obzirom da ste vi bili na čelu vojne bezbednost, da vi o tome ne znate ništa?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Apsolutno ne bi bilo moguće. Ako postoji neki plan, postoji dokument, a iza plana treba da stoje izvršioc koji to treba da sprovede, znači treba linijom komandovanja to sve preneti, odraditi, organizovati i izvršavati. Znači u taj lanac bi bio uključen veliki broj ljudi koji bi znali da se tako nešto naređuje, dešava i izvršava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. U tački 17 optužnice navodi se da je ovaj zajednički zločinački poduhvat nastao najkasnije u oktobru 1998. godine i trajao do 20. juna 1999. godine. Da li ste vi u stanju da komentarišete ovo šta se ovde tvrdi?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam dovoljno pratio period za koji se ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Od oktobra 1998. godine do 20. juna 1999. godine.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam, nemam komentara na to, to je, jednostavno, nemoguće. Ja za tako nešto nisam znao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste ikad za vreme svoje službe i na vrhu službe bezbednosti i kao član Vrhovne komande ikad čuli uopšte za reč "deportacija" ili "proterivanje" ili neku sličnu reč koja bi se odnosila na bilo koji deo stanovništva?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam. Ni na jednom sastanku i u štabu Vrhovne komande ta reč nije upotrebljavana i taj pojam i jednostavno ništa šta bi se moglo vezati za to, na tim našim sastancima nije govoreno, niti je raspravljano, niti je bilo šta vezano za tako nešto naređivano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je bilo negde, na nekom nižem nivou nekog pritiska ili nečega što bi se moglo nazvati kampanjom snaga SRJ i Srbije protiv stanovnika albanske nacionalnosti?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa što se vojske tiče, ja za tako nešto ne znam. Znači organizovano, kao kampanjski sprovedeno, nije. Jednostavno rekao sam za ove pojedinačne slučajeve koji su minorni u odnosu na ovakav jedan plan koji zahteva jednu mas-organizaciju i pritisaka i tako dalje i tako da to, to ne stoji tako nešto i u vojsci ni na nižim nivoima nije sprovodljivo, prema mojim saznanjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S obzirom na to šta kažete, prema vašim saznanjima da li organi bezbednosti koji po vertikali vama referišu postoje na svim nivoima u vojsci?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Postoje od samostalnih bataljona, pa sve do Generalštaba i do Uprave bezbednosti. Doduše, oni su uključeni u rad komandi i oni su potčinjeni komandantima. Za vreme rata ta linija obaveštavanja, odnosno izveštavanja je išla komandnim putem, znači do operativnog centra Vrhovne komande. Međutim, postojale su i druge linije ličnih kontakata zbog nezbednosti veza. Takve linije su ostvarene i dobijali smo stvarno, stvarne informacije sa terena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li vi, dakle, do nivoa bataljona imali organe bezbednosti koji su komunicirali po vertikali sa ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesmo, imali smo, u svim samostalnim bataljonima, brigadama, korpusima i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tu moglo da ... Da li se tu pojavila bilo kakva informacija o nekom mogućem pritisku na albansko stanovništvo da napušta Kosovo i Metohiju?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa informacija se pojavljivala u eri najžešćeg bombardovanja, da ima pokreta stanovništva. Znači tada smo primali izveštaje o jednim masovnim pokretima sa prostora koji su dnevno više puta bili zahvaćeni na tim pravcima, zahvaćeni teškim bombardovanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, šta je po vašim saznanjima bilo, bio uzrok masovnog iseljavanja sa Kosova i Metohije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa uzrok masovnog iseljavanja je vrlo jasan. To je, pre svega, jedno nemilosrdno bombardovanje civilnih ciljeva i kompletne teritorije na pravcima eventualnog nastupa kopnenih snaga koje su bile predviđene i bile grupisane na našim strateškim pravcima koji izvode iz Albanije i Makedonije. I upravo bombardovanje je bio apsolutni prioritetni razlog zbog koga je stanovništvo bežalo. A uz to se kobinovalo to sa jakom propagandom šiptarskih terorista koji su imali cilj i imali su interes da se taj prostor isprazni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi znate nešto o toj propagandi?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Znam. Ta propaganda izvršena je, to je, zato treba poznavati mentalitet tih ljudi. Oni su već i ranijim dejstvima i ranijim događajima na Kosovu bili zastrašeni. I oni jednostavno i oni koji su mogli biti lojalni prema legalnoj vlasti i od straha koji su sprovodili kroz tu propagandu i nasilje ... Jer oni koji se nisu pridržavali njihovih uputstava za primer bili su zlostavljani i čak je bio veliki broj ubistava. Mi za vreme NATO bombardovanja imamo veliki broj dejstava UČK koji su sopstveni narod uništavali i izvodili teror nad njim. Imamo preko 300 poginulih iz tih njihovih akcija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li su samo Albanci bežali sa Kosova i Metohije prema podacima koje vi imate, ili su bežali i pripadnici drugih nacionalnosti, Srbi, Crnogorci i ostalih nacionalnosti na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Apsolutno su bežali, samo najmasovnija je bila albanska populacija i albanska populacija je bežala ka Albaniji, a ovi ostali, Srbi, Crnogorci, Romi, oni su bežali ka centralnom delu Srbije. A uostalom na celom prostoru Jugoslavije je bilo, ovaj, pomeranja stanovnika. Ja sam iz Vojvodine pa i tamo su bežali i Mađari i svi ostali koji su se tu nalazili: trudnice, žena, deca i tako dalje. I tu je bilo nemilosrdno bombardovanje bez skoro ikakvih razloga i Novog Sada i niza gradova u Vojvodini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Aleksandar Vasiljević je ovde, koji je bio, dakle, vaš zamenik u to vreme, potvrdio da nije čuo ni na jednom nivou o bilo kakvom aktu vezano za bilo kakvu deportaciju. S obzirom da ste vi bili na višem nivou od njega, dakle on je bio vas potčinjeni general, da li ste vi bili u situaciji da vi čujete o nekom takvom aktu.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam rekao, ja uopšte o takvom aktu, postojanju bilo kakvog akta, pismenog niti usmenog, naređenja ili bilo kakvog pritiska da se tako nešto radi, ne znam. A Aca Vasiljević to nije mogao ni da čuje, jer takvih akata i takvih, nije bilo. Ako je iko trebao to da zna, to sam trebao ja da znam i on, on mi je bio zamenik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste imali saznanja o tome da li su pripadnici vojske i MUP-a nastojali da one koji su iz ovih razloga koje vi navodite napuštali Kosovo, vrata sa graničnih prelaza, da utiču na njih da ne beže sa Kosova i Metohije? Da li ste imali o tome bilo kakve podatke?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Bilo je informacija da su jedinice vojske kroz koji su raspored prolazili ti nesretnici, da su im pružili te pomoći i pokušavali odvratiti od tih odlazaka sa te teritorije, međutim iza njihovih leđa padale su bombe i takva vrsta ubeđivanja nije bila ubedljiva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u ovim grupama civila koji su napuštali Kosovo, prema vašim saznanjima bilo pripadnika UČK?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jedan od ciljeva, odnosno korišćeni su ti razlozi, odnosno zbog kojih je stanovništvo bežalo. Tu je veliki broj vojno sposobnih Albanaca, uključivao se u te kolone i prelazili su na teritoriju Albanije. Najokoreliji su ostali na prostoru radi dočeka eventualne kopnene agresije da bi mogli da daju podršku iz pozadine. A veliki broj tih ljudi, kasnije smo imali podataka da se veliki broj uključivao u te centre za pripremu za napad na Jugoslaviju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. U tački 53 navodi se da sam ja sa ostalima koji se tu pominju, počev od 1. januara 1999. godine, pa do 20. juna 1999. godine, planirao, podsticao, naredio, počinio ili na drugi način pomagao i podržavao namernu, široko rasprostranjenu i sistematsku kampanju terora i nasilja uperenu protiv albanskog civilnog stanovništva koje živi na Kosovu, koje je sprovedena, dakle kampanja uz pomoć snaga SRJ i Srbije koje su preuzele operacije usmerene protiv kosovskih Albanaca sa ciljem da se znatan deo kosovskog albanskog stanovništva protera sa

Kosova, u nastojanju da se obezbedi stalna srpska kontrola u pokrajini. Da li vi imate nešto šta bi osporilo i potvrdilo da su sprovedene neke operacije protiv kosovskih Albanaca? Dakle uopšte sprovedenje neke operacije protiv kosovskih Albanaca.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa ja ne znam kome biste vi mogli da naređujete to u vojsci, jedino načelniku Generalštaba ili nekim vojnim starešinama da se tako nešto radi. Pa ja sam već objasnio da se u vojsci ne može to tako, vi nešto naredite. To mora imati jedan niz i jedan tok komandi preko kojih to mora da prođe. I naredba može biti i pismena i usmena, ali mora da prođe. Do realizacije od vas ili od načelnika štaba Vrhovne komande postoji niz institucija vojske koje bi morale o tome da znaju. Do konačne realizacije da to nešto treba da se uradi. I taj je vojnik neposredni koji svaki u džepu nosi ono šta ne sme da radi i onda svaki onaj koji tako nešto njemu naredi, normalno je da je kroz ova druga naređenja regulisano da će biti sankcionisano. Tako da je jednostavno o takvom jednom planu, postojanju plana i naređivanja da se taj plan sprovodi, ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, vi ste govorili o našim susretima u toku rata. Da li se sećate sastanka samnom pre postavljenja na ovu funkciju načelnika Uprave bezbednosti Generalštaba Vojske Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, svakako. Nepunih mesec dana pre započinjanja agresije vi ste me pozvali i saopštili ste mi vašu zamisao da me postavite za načelnika Uprave bezbednosti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možete da se setite na šta sam vam tom prilikom ukazivao, na koje glavne zadatke?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa vi ste tada, mi smo govorili, vi ste tada, u stvari govorili o bezbednosnoj situaciji, kompletnoj, na teritoriji Jugoslavije i kazali ste da ulazimo u jednu ozbiljnu fazu gde će vojska imati izuzetan, težak i odgovoran zadatak, a unutar vojske služba bezbednosti treba da učini sve iz svoje nadležnosti da se ne okalja lik vojnika, borca i vojske u celini. Inistirali ste na tome da služba bezbednosti mora, linijom svojom, a i linijom komandovanja i prisustvom u svim tim jedinicama, da spreči svaki mogući zločin. Insistirali ste i na tome da se onaj deo vojske koji još nije mobilisan, da se bezbedno mobiliše, da se kontraobaveštajno zaštititi ta mobilizacija i da se pregleda sastav da ne bi moglo doći do bezbednosnih problema u već mobilisanim jedinicama.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je i načelnik štaba, u to vreme načelnik Generalštaba, a kasnije načelnik štaba Vrhovne komande, general Ojdanić, takođe govorio o tome kad ste došli na dužnosti, neposredno pre dolaska na dužnost i šta vam je govorio?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, ja odmah sam se javio načelniku Generalštaba, kasnije je on bio načelnik štaba Vrhovne komande, rekao sam o našem susretu i stekao sam utisak da je on o tome već bio upoznat i onda sedeli smo i vrlo detaljno razgovarali smo o službi i o mogućim akcijama službe i mogućim dokumentima kojima treba regulisati funkcionisanje službe i vojske da ne bi došlo do bilo kakvih odstupanja od pravila ponašanja. On je posebno insistirao na tome da ste to vi i njemu naglasili. I to je faktički na tim sastancima, susretima do mog postavljanja bilo, to je bila tema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Recite, molim vas, da li možete da se setite, dakle da li možete da se setite kada su do vas počeli da stižu prvi signali o mogućim zloupotrebama i kriminalnim radnjama pojedinih pripadnika Vojske Jugoslavije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sporadično su stizali samim početkom borbenih dejstava, ali intenzivnije su stizali ti signali krajem aprila meseca 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako ste vi na to reagovali, na te prve signale koje ste dobili?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam o tim problemima odmah, normalno, obavestio generala Ojdanića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kako je reagovao general Ojdanić?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: General Ojdanić mi je naredio da ja lično odem na Kosovo i da ispitam sve mogućnosti da li takvih mogućnosti postoje dile i da vidim kompletnu situaciju i da predložimo mere.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi otišli, znači, tada?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, ja sam, da ja sam otišao tada. Nešto posle 1. maja sam ja otišao dole na Kosovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, jeste li otišli sami ili ste imali sa sobom jednu ekipu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne, tada sam ja, samo jedan pukovnik je bio samnom, nas dvojica smo išli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste li posle povratka izvestili generala Ojdanića o svojim zapažanjima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, ja sam dole prvo obavestio komandanta armije generala Pavkovića o razlozima mog dolaska i onda sam imao sastanak sa celokupnim rukovodećim kadrom službe bezbednosti u Prištinskom korpusu i u armiji, Trećoj, gde su mi referisali o jednom broju zločina koji su se dole desili, koje su već procesuirali, ali, ja sam se u to uverio, ali nisu nas izveštavali. Znači tu je bio neki čep, nešto da sve te detaljne informacije nisu stizale ni linijom komandovanja do Generalštaba, a ni službom bezbednosti. Znači taj čep je kasnije očepljen i te informacije. Ljudi su dole bili u stalnom pritisku, bombardovanje i tako dalje, kad su završili posao, procesuirali, predali sudskim organima, više nisu smatrali potrebnim da nas u detalje izveštavaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste o svemu izvestili generala Ojdanića?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, čim sam se vratio ja sam generalu Ojdaniću referisao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste razmatrali sva ta pitanja na svom kolegijumu rukovodećih oficira službe bezbednosti?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, prvo sam to uradio. Znači na svom kolegijumu sam razradio, odnosno sagledao kompletnu tu situaciju podataka koje sam ja došao, inače do kojih su dolazili već različitim kanalima, da jedno stanje, presek, napravimo i da vidimo sa kakvim predlogom možemo ići prema generalu Ojdaniću, vezano za tu problematiku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, šta je uradio general Ojdanić posle vašeg referisanja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa kad me je saslušao, general Ojanić meni je rekao da će odmah obavestiti vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro i šta je on preuzeo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: On je preuzeo iz tog perioda, već je on sačinjavao sa svojim štabom bezbednosti određena naređenja prema

potčinjenim jedinicama, ali mi je rekao da je obavestio vas i da ste vi zakazali hitan sastanak sa nama iz vojne službe bezbednosti i uz prisustvo MUP-a, predstavika MUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, on je, vi ste obavetsili njega, on je obavestio mene, ja sam zakazao hitan sastanak: da li je bila kakva aktivnost u vojnom vrhu koja je prethodila tom sastanku kod mene?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, bilo je, pošto je situacija trebala, kad se ide kod vrhovnog komandanta treba se pripremiti kompletno. General Ojdanić je pozvao komandanta Trćr armije gospodina generala Pavkovića na sastanak, ako se dobro sećam to je bilo 16., taj sastanak gde je general Pavković referisao o kompletnoj situaciji i borbenim dejstvima i o stanju u Trećoj armiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Kad je održan sastanak kod mene?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sastanak kod vas je održan sutradan, znači 17. maja 1999. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle vi ste 16. maja 1999. godine imali sastanak sa generalom Ojdanićem na koji je bio pozvan komandant Treće armije general Pavković i gde su prisustvovali i drugi nadležni visoki funkcioneri vojske.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, prisusustvovao je moj zamenik Aca Vasiljević i general Gajić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. I onda ste 17. imali sastanak kod mene?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad bih vas zamolio, generale, da, ako je moguće, po najboljem sećanju opišete o čemu se razgovaralo na sastanku kod mene, u najkraćem?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U najkraćem, mi smo 16. se dogovarali da izveštaj prvo podnese general Pavković vama, pa onda smo se dogovorili da o bezbednosnoj situaciji referiše Aca Vasiljević zato što upravo u tom vremenu mi smo radili jednu akciju. Jedna ubačena grupa stranih obaveštajnih, francuske obaveštajne službe, mi smo i njih hapsili i izvukli

sa Kosova i general Aca Vasiljević bio u neposrednom kontaktu dan pre sa organima bezbednosti i dobio je i sveže podatke vezane za ono šta smo tamo zacrtali kad sam ja bio dole i zato je odluka bila da on vama referiše o bezbednosnoj situaciji i svim stvarima koje su se dešavale, a vezane su za bezbednost vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li se sećate ko je sve bio kod mene na sastanku, samo one za koje se sigurno sećate?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa jeste, bio je gospodin Šainović, bio je Ojdanić, bio je Pavković, bio je Rade Marković, a sa naše strane službe, bio sam ja, Aca Vasiljević i general, ne mogu da se setim sada. Još jedan ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Iz vojske je bio, znači.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, samo pošto vi govorite o imenima, dakle bio je načelnik štaba Vrhovne komande ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi, kao što ste do sada nabrojali, podsetite me ako sam ja nekog sad preskočio, dakle bio je načelnik štaba Vrhovne komande, bili ste vi kao načelnik Uprave bezbednosti, vaš zamenik general Vasiljević ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: I Gajić, general Gajić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: General Gajić, a od civilnih struktura podpredsednik savezne Vlade Šainović ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: I Rade Marković.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I načelnik Državne bezbednosti, Rade Marković.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bilo sa ministrom unutrašnjih poslova Stojilkovićem?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa na početku sastanka ste nam rekli da je on hitno odsutan i da neće doći na sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, kako je on obavešten o sadržini sastanka?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa na samom sastanku, kad smo raspravljali te stvari posle referisanja i diskusije, vi ste naredili Radetu Markoviću da se pod hitno sastane sa ministrom i da prenese ministru vaše odluke i vaša naređenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, o čemu se na tom sastanku raspravljalo? Da li su izneti neki podaci o zločinima koje su izvršili pripadnici vojske, pripadnici policije na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, tu su podneti izveštaji do kojih podataka smo došli do tog trenutka. I ti slučajevi, znači, koje je izneo Aca Vasiljević i general Pavković, to su ti slučajevi na tom referisanju, već su bili poznati i već su procesuirani bili. A predstavnik MUP-a, odnosno Državne bezbednosti, Rade Marković, takođe je rekao o problemima koji se dole dešavaju i o zločinima koji se dešavaju i u redovima MUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad recite je l' bilo kavih problema na koje su posebno ukazali na tom sastanku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa bilo je problema, problem je bio što je general Pavković izneo i žalio se na nedovoljnu saradnju sa organima MUP-a na terenu. Na toj relaciji to je bio problem ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li sam ja reagovao u vezi s tim?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da. Vi ste vrlo žestoko reagovali na to i sećam ste da ste rekli da je nesaradnja između službi, između vojske i MUP-a ravna sabotazi i da se to nikako ne sme da se dozvoli u budućnosti. I rekli ste da je vojska dovoljno dobro struktuirana i rekli ste, međutim, ponovo Radetu Markoviću da hitno to, se sastane se sa, odnosno prenese to vaše naređenje, da se određene stvari definišu kod njih i onda da se to zajednički rešava sa vojskom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kakav je ... Da li sam ja nešto govorio o tome, o tom problemu o kome ste vi referisali, dakle o zločinima koje su počinili pojedini pripadnici vojske i policije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, vi ste to striktno vrlo oštro i najoštrije čak, za nas već neprijatno, zbog toga što se to uopšte desilo, naredili ste

nam kako odmah da pređemo i da te stveri raščistimo i da se više takve stvari ne smeju dešavati, da se preduzme sve na preventivnom radu, da se ne dese slučajevi, a da se preduzme sve da se već, ako se nešto desi, da se otkriju i otkrivene stvari momentalno da se sankcionišu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je bilo pominjanja na bilo koji način da bi nešto moglo da ostane neotkriveno, ono šta je u moći naših organa?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa ono šta je u moći organa, vi ste to striktno odredili da sve učinimo da se to otkrije. Međutim, poznata je u svetu zona sivih brojki koja govori o tome da jedan određni broj zločina nikad i zločina i zlodela nikad neće biti otkriven. I to je sasvim moguće i u normalnim uslovima funkcionisanja države, a ne u ratnom satnju. Trenutno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi, dobro, dobro ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Trenutno ne znamo koliko je noćas bilo silovanja u Beogradu i kad će se to otkriti i hoće li se otkriti i tako dalje, tako da sva ona saznanja do kojih dolazimo, indicije koje navode na to, vi ste naredili da se sve to ispita i hitno sankcioniše.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sada ćemo da napravimo pauzu od 15 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, molim vas nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, pre nego što nastavim, samo da vas obavestim ... Dobio sam od Registra (Registry) informaciju da je svedoku prekratka ova pauza od 15 minuta, pa vas molim da to imate u vidu, ne naravno za danas, jer za danas to više neće biti aktuelno, ali da imate to u vidu za sutra.

SUDIJA ROBINSON: U redu, to ćemo sutra da razmatramo i to je još jedan razlog da nastavite sa radom sa ovim svedokom što je brže moguće, pošto je očigledno da mu zdravstveno stanje nije baš najbolje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svakako ću to učiniti, gospodine Robinson. Generale, da li je na tom sastanku pominjan problem paravojnih formacija, na tom sastanku kod mene 17. maja 1999. godine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kom smislu je pominjan? I ko ga je pominjao?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa pomenut je i bilo je reći o tome da postoje određeni problemi kad sam govorio o relaciji između MUP-a i Vojske Jugoslavije, da tu postoje problemi, postoji određeni broj zločina izvršenih, koje su izvršili pripadnici vojske, a druge pripadnici MUP-a. Tako da je tu spomenuto, ovaj, jedan problem, moj zamenik je rekao da je u sastavu jedinica MUP-a, da se nalaze neki koji su kriminalnog porekla. To je bilo spomenut u području Podujeva (Podujeve), bio je spomenut "Boca", izvesni "Boca" i da dole kod Kosovog polja (Fushe Kosove), da se nalazi jedna grupacija koja je ranije pripadala Arkanu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bio moj stav u vezi sa paravojnim formacijama?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Vaš stav je bio, prvo ste pitali da to objasni o čemu se radi, pitali ste Radeta Markovića. Rade Marković je objasnio da je dole u Kosovu Polju, da ima oko 30 tih lica, da su neki učinili zločin i da su oni već pod istragom, a, isto tako kod Podujeva da postoji grupacija tog Medića i da je i tu bilo zločina, ali da su tog Medića vratili, proterali sa prostora Kosova, ali će preduzeti mere i prema ovima koji su kod Kosova Polja. Vaš stav je bio izričit da se to ne sme desiti i da svi moraju odgovarati, rekli ste da to prenese ministru unutrašnjih poslova, da bez odlaganja da razreši tu situaciju, tamo sa ovima grupacijama i normalno i nama ste rekli na tom primeru da ne smemo dozvoliti bilo šta slično da se dalje dešava dole na Kosovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kakav je na tom sastanku, da li je postojao neki naš jasan zajednički stav o bilo kakvom paravojnom organizovanju?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Stav je bio jedinstven. Pre svega vi ste naredili da to nije, ni u kom slučaju, ta organizacija, odnosno ti pripadnici samo nam mogu zlo naneti. I vi ste to na tom sastanku naredili, a ukoliko je potrebno da se zatvori, čak da se zatvori granica prema Drini i da otuda iz

Republike Srpske da nam ne dolaze "velokosrbi" i da ovde srbuju i da prave zločine koji škode ugledu države, vojske i policije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je bilo naloga da se još jednom proveriti da li postoji neka paravojna formacija na Kosovu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, to ste naredili, to je već pretočeno bilo i u naredbu načelnika Generalštaba koji je tu vašu odluku i potencirajući, pozivajući se na ranija naređenja ponovo ponovio da se mora još jednom kompletan prostor pregledati, pretresti i ukloniti sve šta liči na paravojne organizacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je rečeno na tom sastanku, bilo u referisanju generala Pavkovića ili načelnika Državne bezbednosti o počinocima zločina? Šta je rečeno? Ko je te zločine počinio?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: A to je iz referisanja, iz naših podataka jasno se videlo da su to zločini koji su učinjeni pojedinačno, pojedinačni zločini i u vojsci, pa tako nešto rekao je i Rade Marković zato što su veće tamo, koji su, on je spominjao, već su bili procesuirani, odnosno uhapšeni. Znači konstatacija je naša bila da se radi o pojedinačnim slučajevima učinioca zločina. Pojedinačnim licima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a šta je bio moj stav u vezi sa otkrivanjem, upućen za otkrivanjem počinilaca upućen i vojnim organima bezbednosti i komandovanja i civilnim? Dakle i vama i Ojdaniću i Markoviću.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa izričit stav je bio da smesta krenemo i da to razrešimo na mestu, sve koji pokazuju bilo kakvu indiciju da se to ispita, a za koje se već zna da se ubrza proces i odmah da se ti učinioci privedu pravdi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate saznanja da li je Marković preneo i ministru unutrašnjih poslova sve te naloge?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam u kasnijim komunikacijama sa gospodinom ministrom imao priliku da saznam da je Marković to preneo, jer me on pitao za neke stvari sa tog sastanka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Posle tog sastanka ... Da li imate nešto da dodate, da li sam ja još nešto rekao na kraju sastanka kad ste vi završili sva referisanja, odgovore na pitanja i tako dalje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa glavna tema je bila ovo oko ovih zločina. I tu ste izdali vrlo oštra i konkretna naređenja. Rekli ste vezano za granicu prema Drini, a isto tako ste rekli i za granicu prema Albaniji i Makedoniji. To ste rekli da ni jedna stopa zemlje ne sme pasti, da se to mora upornom odbranom braniti i tako nešto ste rekli gde suprotna strana postavi zastavu, tu će nam biti granica. I to se ne sme dozvoliti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Šta ste vi i da li vam je odmah posle tog sastanka general Ojdanić dao neke zadatke u vezi sa raspravom na tom sastanku, na referisanju kod mene sa tog sastanka i mojim nalogima?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste. Još u hodu izlazeći od vas, već mi je izdavao zadatke i naređenja šta sve treba uraditi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta ste vi u vezi s tim uradili?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Prvo sam sa mojim kolegijumom razmatrao tu situaciju i sastanak održan sa vama. Naređenje šta je iza toga dao general Ojdanić, ja sam formirao jednu prilično jaku ekipu eminentnih organa bezbednosti na čelu sa Acom Vasiljevićem i poslao sam dole na Kosovo i Metohiju da siđu u svaku brigadu i sa organima bezbednosti razjasne i rasprave i da vide stvarno stanje u jedinicama dole na Kosovu i Metohiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kakvi su bili rezultati rada te ekipe na čelu sa generalom Vasiljevićem?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa rezultati rada posle povratka, on se negde čini mi se već jula, 7. jula vratio sa prostora Kosova i on je referisao da svi do tada, znači do njega, do onog vremena dok se on vratio sa Kosova, slučajevi bili procesuirani, da su neke istrage su intenzivirane, rekao je da tu ima nekih problema, da neki činioци su dezertirali, a za njih mogu da kažem da kasnije su pohvatani po Vojvodini, znači i oni su završili pred pravosudnim organima i da organi bezbednosti i komande vrlo ozbiljno su shvatili tu situaciju, upozorenje kao krajnje upozorenje da se tu preventivno, pre svega, mora raditi, jer bombardovanje je odmaklo, tu dolazilo je do frustriranja ljudi, imali smo masu ljudi dole tako da su šanse za zločine, moguće zločine bile su objektivno date.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u tački 55 kosovske optužnice navodi se da su snage SRJ i Srbije na nameran način i široko sistematski rasprostranjen način, silom proterale stotine hiljada kosovskih Albanaca i namerno stvarale atmosferu straha, pritiska, primenom sile, pretnje silom i delima nasilja. Molim vas recite da li je ovo tačno i da li je, prema vašim saznanjima, vojska zaista sprovodila i primenjivala silu, pretnju i prisiljavanje prema Albancima na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja nemam takva saznanja. To je opet jedna organizovana radnja koja ne može bez određene organizacije, komande i tako dalje, da se sprovodi. Prema tome vojska takve akcije i takve radnje nije izvodila. Ako je bilo bilo kavog pomeranja civilnog stanovništva od strane vojske, to je bilo u interesu civilnog stanovništva iz zone ugrožene borbenim dejstvima ili iz blizine objekata gde je vojska bila stacionirana. Ali nikakvog, a to je, takve radnje su našim pravilima dopuštene do nivoa komandanata brigade. Tako da u toj zoni, ako su to bila borbena dejstva, onda su se tu imala pravo da se pomeri. Ali nikakvih tih plana organizovanih za to, to jednostavno nije postojalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, u tački 56 se navodi da su širom Kosova snage SRJ i Srbije vodile kampanju uništavanja imovine albanskih civila na Kosovu tako što su granatirani gradovi i sela, spaljivana i uništavana njihove imovina, kuće za stanovanje, poljoprivredna gazdinstva, privredni objekti, kulturni spomenici i verski objekti i uništavana lična imovina. Šta možete o tome da kažete, vi ste tu najkompetentniji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Takvih saznanja nemamo da se tako organizovano, masovno išlo na uništavanje, paljevine, da se vojska borila i krenula u stroju i palila, žarila sela, da su opkolili sela i da su gađali ... Valjda jedan obični pošten čovek bi to morao da kaže iz tih jedinica gde se to desilo, da je tako nešto i bilo. Znači to jednostavno, znači takve stvari nisu bile. Međutim bilo je paljevine. Ja sam ranije rekao da smo mi imali ubačene grupe koje su imale našu uniformu, čak i govorili srpski jezik i koji su vršili određene takve radnje i tome slične radnje na teritoriji. A na tom prostoru, međusobno je bilo obračuna između samih građana u određenom smislu. Tamo je poznata krvna osveta i ostalo, a ovakva situacija je bila pogodna da se tako nešto radi, a i obračuna između drugih Srba i Albanaca, moguće je da je to bilo neke paljevine, a da je to vojska organizovano i planski radila, takve stvari jednostavno ne stoje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je po vašem mišljenju vojska sve učinila da se spreče takvi incidenti?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Na kakve incidente mislite?

TUŽILAC NAJS: Morale bi da postoje neke granice dokle može da se ide sa uopštenim odgovorima.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Miloševiću, a ovo je sugestivno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da idemo na nesugestivno. U tački 57, ja vam, na žalost, čitam ove tačke, jer one sadrže prilično slične optužbe, ali je, kao što vidite, više tih tačaka. Navodi se, dakle, u tački 57 da su snage SRJ i Srbije činile dela brutalnosti i nasilja nad albanskim civilima ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, nemojte da čitate ceo paragraf, samo ga rezimirajte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dakle da li vam je poznato da su naše snage činile dela brutalnosti, da su išle od sela do sela, preteći, proterujući i tako dalje, gde su zastrašivani, napadani, ubijani pred očima drugih čime su prisiljene njihove komšije na odlazak i rodbina ...

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Takve stvari jednostavno vojska nije radila. Bila su pojedinačne ... Svaki zločin, svako ubistvo dovoljno je stravično samo po sebi kao zločin i može biti i zastrašujući, a da je organizovano vojska kretala i činila to, to jednostavno je bilo nemoguće i nemoguće je bilo da mi o tome ne saznamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, tačka 58 optužnice posvećena je konvojima izbeglica sa Kosova. Ona govori o tome kako su Albanci u tim konvojima podvrgavani daljem batinanju, razbojništvu, maltretiranju, ubijanju. Je li vam nešto od ovoga poznato? I u kom kontekstu vam je eventualno poznata ova priča?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa poznato mi je da su postojale te kolone i izbegličke kolone, i da je masovno narod bežao ne samo sa Kosova, kao što sam objasnio, nego svuda, ispod tih bombi. Ali je prosto nemoguće, kao u prethodnoj stavci što ste mi pročitali, da se sad tu postrojila vojska

i tukla taj narod koji je tu prolazio. Mislim to je jedno opšte nepoznavanje funkcionisanja vojnog sistema i vojne organizacije. Moglo je i tu da se desi pojedinačni slučaj da nekoga izvuku iz stroja u toj dubokoj koloni i tako dalje, ali da se vojska organizovano, kažete po naređenju, postavljala punktove ili stala tu sa batinama i tukla taj narod, mislim da je to ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, dozvolite da vam kažem da to što dobijate uopštene ponovljene odgovore od ovog svedoka u vezi sa ovim paragrafima 55, 56 i 57, po mom mišljenju vam uopšte ne pomaže, jer postoje konkretni navodi u optužnici koji se odnose na ove uvodne paragrafe optužnice. Dakle, ako vi dovodite svedoka na konkretne navode u optužnici 1, 2, 3, 4, 5, 6 i on odbacuje te konkretne navode Tužilaštva, onda bi bilo korisno da ga uputite na paragrafe 55, 56, onda biste imali osnovu da se daju ti opši navodi koje je on sada dao, a ovako vi niste napravili nikakvu osnovu za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja imam u vidu da je general Geza Farkaš na vrhu vojne piramide bezbednosti i kad mu postavim to pitanje, onda se podrazumeva da bilo kakav primer za koji bi on mogao znati, to pitanje traži odgovor. Dakle nije reč o tome da li je on nešto lično ustanovio na nekom konkretnom mestu nego budući da je na vrhu vojne piramide bezbednosti kod koga se slivaju svi podaci, morao je znati o tome da je to istina. Prema tome opštost pitanja je naizgled samo posledica činjenice da je on na vrhu vojne piramide bezbednosti.

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodin Miloševiću, ja sam vam rekao na koji način ja shvatam to pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite, generale, da li je tačno da su snage SRJ i Srbije pratile grupe proteranih kosovskih Albanaca do granice?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, bilo je slučajeva kad su prolazili kroz te zone gde su raspoređeni bili, da su jedinice ili pripadnici jedinica organizovano pratili, ali samo u slučajevima, koliko ja znam, kad su bili u pitanju prolazi kroz minska polja radi sprečavanja eventualnih problema od stradanja tih ljudi koji su se masovno tako kretali, tako da su to bila jedine akcije gde su, po mojim saznanjima, ti ljudi i pomagali, ti vojnici pomagali tim ljudima koji su hodali, išli, vozili se, čak je takvih slučajeva bilo, čak isključivo kroz

taj prolaz gde se nalazila vojska. Tu su napravili taj prolaz da bi ti nesretnici mogli da idu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li možete nešto da kažete o optužbama koje su date u tački 60 koje se odnose na otimanje imovine, vozila od Albanaca koji su napuštali pokrajinu ili kako se ovde kaže, koju su deportovani?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Otimanje i pljačke je bilo i to mi imamo veliki broj procesuiranih slučajeva. Znači bilo je od strane, čak, na žalost i od nekih starešina koji su činili krađu i otimanje motornih vozila i mi smo to saznavali i procesuirali. Ali to ne može se svesti da im je to neko naređivao, nego oni su sami činili to ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ima jedan konkretan slučaj za koji tvrdite da je bilo, dakle da počinitelj nije uhapšen i predat sudu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ako smo saznali, nije bilo. Znači sve šta smo saznali, čak smo ovog jednog, ja sam ovde malopre rekao, koji je dezertirao kad je to pokrenuta akcija otkrivanja, pobjegao i onda posle smo ga uhvatili na prostoru Vojvodine. Znači za sve slučajeve koje su indicirani i stvarno učinjeni, preduzete su mere. Nijedan nije bio slučaj za koji smo znali, a da ... Moguće je da nismo do kraja završili, jer mi smo sredinom jula izašli sa tog prostora i mi nismo mogli imati više nikakvih pristupa tom prostoru radi vršenja istrage. I prestankom ratnog stanja prestali su s funkcijom ti ratni sudovi, a rezervisti su prelazili i prešli u nadležnost civilnih sudova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li znate nešto o nevodima koji su sadržani u tački 61, koja je posvećena oduzimanju i uništavanju dokumenata za ličnu identifikaciju, saobraćajnih dozvola za vozila koja su pripadale kosovskim Albancima. Dakle moje sasvim konkretno pitanje: da li je Vojska Jugoslavije nekom oduzimala dokumenta bilo kave vrste?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nikakvih, nikakvih saznanja u vezi sa oduzimanjem tih putnih isprava tim ljudima ili bilo kakve dokumentacije, služba ne zna, ne zna ni komandovanje. Ako se to desilo sporadično, a da je tu krenulo u organizovanu akciju, ne. Nešto sam čuo da je to bilo, nekoliko slučajeva u policiji, ali u vojsci nikako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, samo par konkretnih pitanja. Vi se sećate da je u toku NATO agresije bombardovana rezidencija predsednika republike u to vreme, dakle moja rezidencija.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jeste, sećam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam lično video na televiziji generala Klaraka (Wesley Clark) da je objašnjavao da je to bio legitiman cilj zbog toga što se ispod rezidencije predsednika republike nalazi komandni centar. Moje pitanje glasi: da li je ispod rezidencije predsednika republike postojao neki komandni centar?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne, ispod vaše rezidencije nikakav komandni centar, čak ni, čini mi se, ni sklonište nije postojalo nego su bile neke podrumske prostorije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Vi ste u toku rata u raznim komunikacijama o raznim aktivnostima borbenim i u tom kontekstu nesumnjivo čuli izraz "čišćenje", da li ste ga čuli?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na šta se taj izraz odnosi?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa "čišćenje" upotrebljeno od strane vojnika je jedan određeni pretres terena i ta reč, znači, postoji u našim pravilima. I u našim pravilima se to tačno objašnjava šta to znači i šta znači "čišćenje". Znači čišćenje od minskog polja, čišćenje minskih polja, to je jedno od čišćenja. Čišćenje od terorista, to je drugo čišćenje i tako dalje. Znači taj termin upotrebljava se za vojne akcije, vojne radnje, radnje jedinice koje izvršavaju borbeni zadatak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je taj izraz ikada podrazumevao neku nasilnu akciju protiv civila?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Protiv civila? Ne. To objašnjavajući sadržaj ovih pravila, objašnjava da to nema veze sa čišćenjem civila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, ja sam vam, kad smo se sreli ovde u pripremi, dao jedan primerak ove optužnice da pročitate. Da li ste uspeli da pročitate?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesam, pročitao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad vas molim, s obzirom da ste vi bili, dakle, na vrhu vojne bezbednosti, šta je od ovoga, govori znači o ovoj optužnici za Kosovo, što sadrži, da li ste je pročitali pažljivo i u celini?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Jesam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je od toga tačno, od optužbi, ne mislim generalno šta je tačno, nego šta je od optužbi koje sadrži taj dokument tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa ja znam da ni jedan kontakt s vama, da ni jedna sednica štaba Vrhovne komande, da ni jedan dokumenat koji je štab Vrhovne komande izdala, a u izradi tih dokumenata i ja sam učestvovao, jer su učestvovali moji organi, govore upravo suprotno od ovih postavki teze koje se navod u optužnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, generale. Nemam više pitanja, završio sam, gospodine Robinson. Kao što vidite general će moći sutra posle radnog vremena da napusti Hag (The Hague).

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Miloševiću. Gospodine Najs, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda biste mogli da nam pomognete oko nekih detalja pre nego što produžimo. Recite nam šta ste vi radili u januaru 1999. godine? Vi ste bili u svojoj kancelariju u Beogradu. Šta ste radili?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U januaru 1999. godine bio sam, još sam bio pomoćnik saveznog ministra odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle niste bili na Kosovu, bili ste u Beogradu, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Da, bio sam u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakve ste materijale dobijali?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dobijao sam i pismene materijale, telegrame, dobijao sam i lična saznanja sa sednice saveznog ministra, sa kolegijuma saveznog ministra odbrane. Samo ne znam u vezi sa čim, na koje materijale mislite. Materijali su po funkciji meni stizali iz različitih strana.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pitam vas koji vam je materijal bio na raspolaganju, a sledeće pitanje će biti da saznam da li je taj materijal nama na raspolaganju. Dakle da ostanemo na januaru 1999. godine. Materijal koji ste vi dobijali, ovu i onu vrstu izveštaja i pisanih materijala, da li je taj materijal nama na raspolaganju?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: U tom vremenskom periodu mi smo intenzivno radili na ažuriranju plana odbrane zemlje. I ja ne znam šta bi vas iz plana odbrane zemlje eventualno interesovalo. Verovatno neki delovi, ako su ti naši organi vlasti oslobodile čuvanja tajni, tih dokumenata koji se odnose na odbranu zemlje, verovatno možete dobiti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna stvar su planovi odbrane jedne zemlje, ali dajte ...

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hajde da budemo konkretni. Poznat incident - Račak (Recak). Viste bili u Beogradu. Da li ste dobili bilo kavu pisanu informaciju o Račku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to zbog toga što vojska nije napisala nikakav izveštaj o Račku ili zato što, iako je možda taj izveštaj napisan, on nikada nije stigao do vas. Šta od to dvoje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa, gospodine Najs, ja sam tada bio pomoćnik saveznog ministra odbrane za Civilnu odbranu. Ja nikakve relacije takve vrste komandne, nisam imao sa Generalštabom Vojske Jugoslavije. Ako su takvi izveštaji i stizali, onda su stizali linijom komandovanja Generalštaba i oni su rešavani na tom nivou. Tada je još Generalštab bio odvojen od Ministarstva odbrane. I moja funkcija nije bila to da se o tim stvarima linijom vojske informišem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ta pozicija potrajala u januaru, februaru i u martu, to jest da vi niste dobijali nikave informacije, obaveštajne podatke o vojnim pitanjima na terenu, na Kosovu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Obaveštajne podatke nisam dobio, ali dobio sam podatke od organa, od područnih organa linijom Ministarstva odbrane o problemima koji se javljaju na Kosovu u to vreme. Od vojske nisam dobio podatke.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, a od MUP-a? Da li ste dobijali bilo kakve izvorne materijale od MUP-a tokom januara, februara i marta?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam bio savezni organ, a MUP je organizovan na republičkom nivou tako da ti podaci, niti su oni bili dužni da šalju Ministarstvu odbrane, eventualno na sednicama, ako je bio upoznat ministar odbrane, onda je na svom kolegijumu čiji sam ja bio član, informisao nas je o nekim problemima koji su se dole dešavali, ako je dobio linijom MUP-a, republičkog MUP-a. Tada su postojala dva republička MUP-a, dva, Crna Gora i Srbija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, da bi bilo jasno, na osnovu vašeg iskustva u tom vremenu, vi ne možete ovom Pretresnom veću da pružite nikakve informacije na osnovu izvornog materijala ili svojih direktnih saznanja o bilo čemu šta se desilo između januara i kraja marta 1999. godine, jer vi u tome niste učestvovali, je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja nisam lično sudelovao u tim događajima, međutim organizacijska struktura Ministarstva odbrane dospe do opština po celoj dubini, gde imaju opštinski organi Ministarstva unutrašnjih poslova i do njih su dospeli određeni podaci o dešavanjima sa teritorije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nas ne interesuje ono šta je stizalo do drugih ljudi, nas interesuje samo ono šta je vama bilo poznato i mislim da ste vi odgovorili na moje pitanje. Ali moram da postavim i sledeće pitanje: da li ste vi kasnije imali vrlo važnu ulogu u jednom telu Vojske Jugoslavije koje se naziva Komisija za saradnju sa Međunarodnim sudom? Je li tako?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja sam penzionisan 2001. godine i kao penzioner sam bio član te komisije koju je formirala savezna Vlada ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar niste bili viši član komisije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam bio viši član, nego sam bio član. Tamo je postojao rukovodioc ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što se udaljimo od januara, februara i marta, radeći za komisiju da li ste naišli na bilo kakav izveštaj, bilo iz MUP-a, malo verovatno ili iz Vojske Jugoslavije, verovatnije, o događajima u Račku?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Cilj te komisije nije bio prevashodno da se bavi tim dokumentima nego se bavi organizacijskim problemima da se uspostavi jedna legalna i legitimna saradnja sa Haškim tribunalom, jer do tada nije funkcionisala ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pošto nam je vreme ograničeno, ovo je bilo jednostavno pitanje i molim vas za jednostavan odgovor. Vi te, u stvari, bili potpredsednik te komisije, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam. Ali obavljajući svoj posao, da li ste dobili kakav izveštaj o Račku? Odgovorite, molim vas, sa da ili ne.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nisam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je bilo ko pokušao da nađe neki izveštaj?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nismo. Ja sam pokušao vama da objasnim da funkcija komisije nije bila da pronalaze, ovaj, dokumente, da vrši istrage i tako dalje. Komisija to nije radila.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nama je jedan svedok prošle nedelje rekao da je jedna funkcija stručnjaka u okviru komisije da se pomire kontradiktorne verzije, na primer ako je bilo različitog interpretiranja događaja. Recite nam u jednoj rečenici, pošto ste vi bili u toj komisiji, šta je komisija radila da pomiri različite verzije jednog događaja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Komisiji to nije bio zadatak. Ovo o čemu vi govorite, to je radio ekspertski tim koji je kasnije formiran naredbom načelnika Generalštaba, iz sastava aktivnih i penzionisanih oficira, a koja je bila u funkciji izučavanja borbenih dejstava, proteklih borbenih dejstava. Ta komisija nije imala nikakve veze sa ekspertskim timom sem što je na čelu i jedne i druge stajao načelnik odnosno general koji je rukovodio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se samo još kratko bavimo time. Ekspertski tim je pručavao borbene operacije, pošto odgovor u prevodu nije sasvim jasan, čini se da se tim bavio mirenjem različitih verzija, utvrđivanjem različitih

verzija događaja. Možete li da nam navedete primer na koji način je taj tim usklađivao različite verzije događaja i šta je bio ishod tog usklađivanja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Taj ekspertski tim nije imao zadatak da usklađuje ili da na bilo koji način falsifikuje događaje, nego da u potpunosti izvrši analizu stvarnih događaja koji su se dešavali na teritoriji za vreme izvođenja borbenih dejstava i NATO agresije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja nisam optužio taj tim za falsifikovanje verzija. Da li ste vi pratili iskaz drugih svedoka ovde?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sporadično.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je potpuna analiza događaja stavljena na raspolaganje Međunarodnom sudu? Taj ekspertski tim je, izgleda, obezbeđivao potpunu analizu događaja i ukupnih borbenih operacija. Da li smo mi videli tu kompletnu analizu?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Niste mogli videti, jer je taj ekspertski tim prestao sa radom nekim intervencijama, čini mi se i vašim, da taj tim, pošto ste tada izjednačili komisiju i ekspertski tim, mi smo prestali sa radom i mi i ekspertski tim i nije bio taj zadatak doveden do kraja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ministar Tadić je ukinuo komisiju kada je preuzeo funkciju ministra odbrane i bilo je jasno da se unutar Srbije tvrdilo da je komisija nepošteno telo. Da li se sećate toga?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja se sećam toga da je komisija njegovom naredbom ukunuta, a šta je to pošteno unutar Srbije, gde to unutar Srbije, to pitanje, taj deo vašeg pitanja nisam razumeo. Ko je tu bio nepošten i ko je to shvatio, to unutar Srbije? Šta to znači "unutar Srbije"?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kada je ukinuta, kad ju je ministar Tadić ukinuo, gospodine Farkaš, da li je u novinama bilo izveštaja u smislu da tom telu ne treba da se veruje i da je, navodno, to telo kršilo zakon? Da li je bilo takvih izveštaja kojima je objašnjavano ovo ukidanje komisije?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne znam za to šta su dalje novine pisale o tome, ne znam za to.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zadnja dva uopštena pitanja o komisiji, pre nego što pređemo na nešto drugo, mada ću možda sutra da se vratim na to: komisija je imala lak pristup raznim dokumentima kao što su, na primer,

ratni dnevnic, dakle dokumentima sačinjenim u to predmetno vreme, a takođe je imala pristupa i radnim kartama iz tog predmetnog vremena, zar ne?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije tako. Komisija nije imala lak pristup i ja sam vama rekao da se nije bavila tim problemima nego se ekspertski tim bavio tim problemima.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je ekspertski tim, ako vi insistirate na toj razlici, onda nam recite da li je ekspertski tim imao pristup ratnim dnevnicima, ratnim kartama i drugim dokumentima iz tog predmetnog vremena? Odgovorite sa da ili sa ne, molim vas.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: On je vršio istraživanja u tom pravcu da dođe do tih izvornih podataka, međutim arhiva je bila delimično bombardovana, delimično raseljena i to je bio ogroman napor pošto arhiv nije bio do kraja sređen, tako da su oni činili napore da dođu do tih podataka i karata i dokumenata i zbog toga su pozivali pojedina lica, učesnike određenih događaja da svedoče i ako poseduju ta dokumenta da to daju na uvid i da se situacija oko toga razjasni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vidite, mi smo dosta kasno dobili razne knjige o evidenciji do kojih smo pokušavali godinama da dođemo, a onda su one u jednom trenutku postale lako pristupačne. Da li vi možda znate iz kog razloga je ovaj ekspertski tim komisije, u stvari, vršio odabir raznih tih dokumenata i evidencija kako bi onemogućio Tužilaštvu Međunarodnog krivičnog suda pristup njima? Da li možete da nam kažete koji bi bio razlog za to?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ekspertski tim, pre svega, nije bio deo komisije. Ekspertski tim, rekao sam vam je formiran naredbom načelnika Generalštaba, a komisija je formirana odlukom saveznog ministra odbrane i uz saglasnost načelnika Generalštaba i saglasnost savezne Vlade. A ovo šta me pitate o tim dokumentima, kako je vreme isticalo, verovatno je taj ekspertski tim ušao u trag tim dokumentima i zato je ta situacija oko tih dokumenata narasla i oni su ljudi došli do tih određenih papira.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam pada napamet bilo koji razlog zbog čega su članovi te komisije ubeđivali Aleksandra Vasiljevića da ne dođe ovde i dobrovoljno saraduje sa Tužilaštvom i da ovde svedoči? Da li možete da nam ponudite neki razlog zbog čega se to desilo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: To, takva konstatacija nije tačna da je komisija ubedivala. Međutim mi u to vreme, kad ste vi počeli da radite sa Aleksandrom Vasiljevićem, mi nismo imali još Zakon o saradnji sa Haškim tribunalom i nismo imali instituciju oslobađanja starešina vojnika i generala od čuvanja tajni. U tom vremenu o kome vi govorite sa Acom Vasiljevićem je razgovarano da bez toga ne može i ne bi trebalo da to čini što šini, zato što može čovek da krivično odgovara. Znači to nikakva zla namera, ogovaranje, ogovaranje da to ne čini ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi, dakle, prihvatate da je njemu bilo rečeno da ne razgovara sa Tužilaštvom i to pod pritiskom određenih krivičnih sankcija, bez obzira na obavezu svih strana da sarađuju sa ovim Sudom. Dakle, vi prihvatate da je njemu dat taj savet i da je on bio pod pritiskom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Nije on bio pod pritiskom, njemu je predočeno smo to da ljudi koji nisu oslobođeni i on je to vrlo dobro znao da ti ljudi koji nisu oslobođeni čuvanja državne tajne, mogu da dođu pod udar te iste države. Znači ta država prvo treba da donese i da zaštiti svoje građane da bi mogli adekvatno sarađivati sa Haškim tribunalom. I to je bio upravo cilj komisije da komisija insistira na Zakonu o saradnji, na instituciji oslobađanja čuvanja od državnih tajni i na instituciju da se do određenih dokumenata koje vi tražite možete legalno doći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još nekoliko kratkih pitanja pre nego što završimo sa radom za danas. Recite nam na kojoj funkciji ste bili 1991. godine?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: 1991. godine, krajem, do sredine godine bio sam načelnik štaba Teritorijalne odbrane Vojvodine. A kasnije u toj godini, negde u jesen sam bio pomoćnik komandanta Prve armije za vojno-teritorijane organe.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do kada?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Do 1995. godine kad sam postavljen, odnosno ukazom postavljen za pomoćnika saveznog ministra odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do kada ste bili na toj funkciji?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Do 24. aprila, do početka, do samog početka agresije na moju zemlju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Druga tema je sledeća ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovde treba da se napravi korekcija, do 24. marta.

SVEDOK FARKAŠ: Do 24. marta.

SUDIJA ROBINSON: Da, marta, da. U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste govorili o nekoliko sastanaka. Ja ću da vam pomenem neke od njih. Jedan je bio sastanak koji ste imali sa ovim optuženim, a što je bilo otprilike mesec dana pre imenovanja na mesto načelnika bezbednosti Vojske Jugoslavije. Da li imate bilo kakve beleške ili zapisnik sa tog sastanka?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Beleške, ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, da biste ovde svedočili, na koji način ste osvežili pamćenje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa jednostavno takve stvari se, gospodine Najs, pamte u vojsci. Do tad sam bio pomoćnik ministra, sad me postavlja i daje predlog odnosno predlog da budem načelnik službe bezbednosti. To se pamti, gospodine Najs, u vojsci takvo premeštanje i postavljanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, naređenje od Ojdanića da morate da odete na Kosovo kako biste izvršili istragu o počinjenju zločina i o krivičnom gonjenju za počinjene zločine od strane Vojske Jugoslavije. Recite nam da li imamo kopiju tog naređenja i da li imamo kopiju izveštaja koji ste vi načinili u skladu sa tim naređenjem koje vam je dato?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dato mi je usmeno naređenje i ja sam skoro smesta sišao na Kosovo, tako da to pismeno naređenje nisam dobio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A vaš izveštaj? Izveštaj je sigurno bio u pisanom obliku, budući da se radi o važnom pitanju. Da li postoji kopija tog izveštaja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Izveštaj je postojao i taj izveštaj, u pisanoj formi, na osnovu tog izveštaja je referisao moj zamenika Aca ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se taj dokument nalazi ovde u zgradi, kako bismo mogli da ga pročitamo?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ne nalazi se, koliko ja znam. Ako vi nemate, ja nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar niste mislili da bi možda bilo pametno da ga donesete sa sobom?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Eto, nisam mislio. Nisam ni znao gde je i kako da dođem do tog dokumenta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zar niste? Znači tako. Dakle vi govorite ovo sve na osnovu pamćenja, sve ono šta je vezano za taj dokument.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa ne govorim na osnovu pamćenja, vršena je priprema samnom, uoči kad sam saznao da ću biti svedok. Onda sam, kako vi kažete "osvežio pamćenje" kroz kontakte, ali ja dokumente nemam. Pristup tim dokumentima je otežan ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kroz koje kontakte?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Sa pomoćnicima, pravnim pomoćnicima gospodina Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači oni su vam rekli određene stvari ili su s vama razgovarali o određenim stvarima, međutim vi niste imali pred sobom nikakve dokumente na osnovu kojih biste osvežili pamćenje u vezi sa sadržajem vašeg izveštaja?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Gospodine Najs, u prvom pitanju nisam razumeo ovaj, prethodno pitanje, jer to su neke vaše konstatacije, pa nisam shvatio šta ste mi rekli, pre nego što ste postavili pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na kraju, ne znam, u stvari, dokle danas možemo da radimo, ali vi ste detaljno govorili o dva sastanka koji su održani 16. i 17. maja 1999. godine, sa Pavkovićem i sa drugima. Da li imate bilo kakve beleške u vezi sa tim sastancima? Da li postoje?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Verujem da postoje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali niste uložili nikakav napor da to donesete ovde sa sobom.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Pa ja sam uložio dovoljan napor što sam uopšte došao.

TUŽILAC NAJS: U redu, da li mogu da postavim još jedno pitanje pre pauze?

SUDIJA ROBINSON: Da, samo još jedno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Farkaš, na osnovu vašeg svedočenja, koliko sam ja shvatio, od marta pa nadalje, na osnovu vašeg položaja u Beogradu i posetama terenu, vi ste, u stvari, trebali da budete neko i smatrate da ste bili neko ko je bio dosta dobro upoznat sa onim šta se dešavalo na Kosovu tokom onoga šta opisujete kao NATO agresiju. Da li je to tačno?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Opisujem da je to bila NATO agresija, to jeste bila NATO agresija, mi smo bili 78 dana bombardovani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li smatrate da ste vi znali maltene sve ono šta se dešava? Ako mi odgovorite, to će da mi pomogne u vezi sa onim što ću sutra da vas pitam.

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Dobro, ja ne mogu da tvrdim i to je, mislim da niko ne može da tvrdi da sve zna, nego smo se trudili na osnovu svih naređenjan da saznamo što više i što više detalja. Da sam ja sve znao, sigurno nisam sve znao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li onda možemo da završimo sa odgovorom na sledeće pitanje: kako je došlo do toga da je na hiljade tela kosovskih Albanaca bilo iskopano i zatim prebačeno na sever Srbije kako bi bili ponovo tamo zakopani? Da li možete to da objasnite Pretresnom veću i to u jednoj rečenici?

SVEDOK FARKAŠ – ODGOVOR: Ja o tom događaju da su iskopani, da su prebačeni na teritorije centralne Srbije saznao sam, čini mi se tek posle, posle završetka rata. U toku rata nisam imao saznanja dok sam bio na toj funkciji šta se to tamo dešavalo ili gde se to desilo. Ovi podaci su došli kasnije koji su sa iskopavanjima i analizama došli. Takva, takva saznanja u tom periodu koji ste ovde naveli, nisam imao.

SUDIJA ROBINSON: Moramo da prekinemo sa radom za danas i nastavljamo sutra u 9.00.